

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailu- ja palveluliiketoiminta

Elina Takala

VIHREÄN VYÖHYKKEEN HYÖDYNTÄMINEN MATKAILUSSA:
CASE VIROLAHTI

Opinnäytetyö
Joulukuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2020
Matkailun koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Elina Takala

Nimeke
Vihreän vyöhykkeen hyödyntäminen matkailussa: Case Virolahti

Toimeksiantaja
Virolahden kunnan matkailutoimi

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli haastattelujen keinoin selvittää, miten Suomessa on hyödynnetty vihreää vyöhykettä matkailussa. Lisäksi työssä suunniteltiin Virolahdelle ensi keväänä valmistuvalle Green Belt -luontokeskukselle vihreää vyöhykettä ja matkailua yhdisteleviä toimintaehdotuksia. Opinnäytetyön toimeksiantajana on Virolahden kunnan matkailutoimi. Vihreän vyöhykkeen käsitettä on tutkittu vielä melko vähän matkailun näkökulmasta.

Tutkimuksellisen opinnäytetyön teoriaosuus koostuu vihreää vyöhykettä ja luontomatkailua käsittelevistä aineistoista. Opinnäytetyön selvitys toteutettiin puolistrukturoituja teemahaastatteluja käyttäen loka-marraskuussa 2020. Yhteensä haastatteluihin osallistui viisi eri tahoa. Haastatteluaineistoja analysoitiin kvalitatiivisesti, ja jokainen niistä on esitelty työssä erikseen. Lopuksi haastatteluista tarkasteltiin kokonaisuutena yhteenvedon ja pohdinnan muodossa.

Selvitys osoitti, ettei vihreää vyöhykettä ole Suomessa hyödynnetty matkailussa juuri ollenkaan, ainakaan suoraan. Tosin selvityksen otos oli melko pieni, minkä vuoksi koko Suomea koskevia täysin yleispäteviä johtopäätöksiä ei voida tehdä. Selvityksessä kävi ilmi, että jokaisella taholla on kuitenkin paljon vihreän vyöhykkeen teemaan sopivia matkailutoimintoja. Selvityksessä nousi esille myös, että vihreän vyöhykkeen matkailupotentiaalin uskotaan olevan suuri. Virolahden Green Belt -keskukselle luotiin kolme toimintaehdotusta: Elämyksellinen opastus omatoimisesti, kansainvälinen Green Belt -tapahtuma ja matkailutuote venäläisille.

Kieli
suomi

Sivuja 65
Liitteet 1
Liitesivumäärä 1

Asiasanat

luonnonympäristö, luontomatkailu

THESIS
December 2020
Degree Programme in Tourism

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Elina Takala

Title
The Utilization of Green Belt in Tourism: Case Virolahti

Commissioned by
Visit Virolahti

Abstract

The aim of this thesis was to investigate how Green Belt is utilized in tourism field in Finland. In addition, activity suggestions for the upcoming Green Belt Nature Centre of Virolahti combining both Green Belt and tourism were planned. The thesis is commissioned by Visit Virolahti, the Tourism Office of Virolahti municipality. The concept of Green Belt has been studied rather little from the perspective of tourism field.

The theory section of this research-based thesis consists of information concerning Green Belt and nature tourism. The research for this thesis was executed in October-November 2020 by using half-structured theme-interviews. Five interviewees participated in this study and the interview materials were analyzed qualitatively and every one of them is presented separately in this thesis. Finally, the interviews were summarized and reflected as a whole.

The survey indicated that Green Belt has hardly ever been utilized in tourism in Finland, at least not as such. On the other hand, the sampling for the survey was quite little which is why completely generic conclusions regarding whole Finland cannot be drawn. The study showed, however, that every interviewee has many Green Belt-related tourism activities. It was also found out in the study that Green Belt is believed to have a large tourism potential. In the thesis, three activity suggestions were created for the Green Belt Centre of Virolahti: Experiential and self-directed guidance, international Green Belt event and travel product for Russians.

Language

Finnish

Pages 65

Appendices 1

Pages of Appendices 1

Keywords

natural environment, nature tourism

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön lähtökohdat	6
2.1	Toimeksiantaja ja opinnäytetyön tarkoitus	6
2.2	Aikaisemmat tutkimukset	7
3	Green Belt – vihreä vyöhyke	8
3.1	Mikä on Green Belt?	8
3.2	Fennoskandian Green Belt	12
3.3	Green Belt -toiminta Virolahdella	14
4	Luontomatkailu	16
4.1	Luontomatkailun käsite	16
4.2	Luontomatkailun piirteet	17
4.3	Metsät luontomatkailussa	20
4.4	Vastuullisuus luontomatkailussa	21
4.5	Luontomatkailun kehittäminen	23
4.6	Luontomatkailun trendit	25
4.7	Luontomatkailu Virolahdella	26
5	Green Belt matkailussa	30
6	Selvitys vihreän vyöhykkeen matkailukäytöstä Suomessa	32
6.1	Selvityksen lähtökohdat	32
6.2	Salla	34
6.3	Suomussalmi	37
6.4	Metsähallituksen Luontopalvelut	40
6.5	Parikkala	43
6.6	Virolahti	45
6.7	Yhteenveto ja pohdinta	47
7	Toimintaehdotukset	50
7.1	Lähtökohdat	50
7.2	Toimintaehdotus 1: Elämyksellinen opastus omatoimisesti	51
7.3	Toimintaehdotus 2: Kansainvälinen Green Belt -tapahtuma	55
7.4	Toimintaehdotus 3: Matkailutuote venäläisille	57
7.5	Muut lisäideat	58
8	Eettisyys ja jatkotutkimusideat	61
9	Lopuksi	62
	Lähteet	64

Liitteet

Liite 1 Saatekirje

1 Johdanto

Luonto on asia, joka koskettaa meitä kaikkia. Luonto voi olla paikka seikkailuille, mietiskelylle, elämyksille tai rentoutumiselle. Siihen voi liittyä paljon historiaa ja kauniita muistoja, mutta luonnon tulevaisuus saattaa myös aiheuttaa huolta. Green Belt on termi, joka ei välttämättä ole monillekaan tuttu. Green Belt eli vihreä vyöhyke liittyy vahvasti juuri luonnon tulevaisuuden turvaamiseen, sillä sen ytimenä on suojella ja säilyttää arvokkaita luonto- ja kulttuuriarvoja. Suomen luonto ja sen neljä keskenään hyvin erilaista vuodenaikaa tarjoavat laajat mahdollisuudet luontomatkailulle. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja matkailu ovat kuitenkin monimutkainen, mutta eivät mahdoton yhdistelmä.

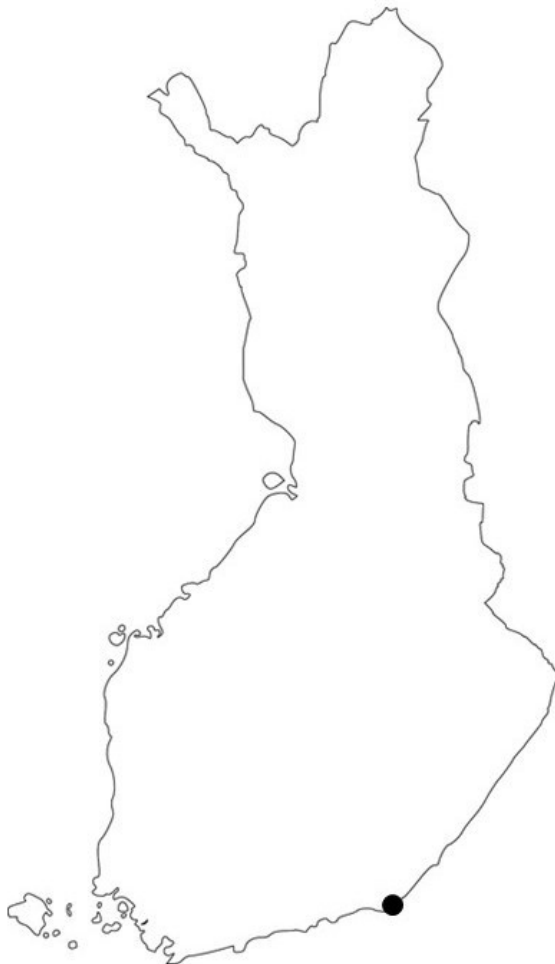
Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu vihreän vyöhykkeen ja luontomatkailun käsitteistä. Vihreää vyöhykettä käsittelevässä teoriaosiossa esitellään Green Belt -käsite ja paneudutaan varsinkin vihreän vyöhykkeen hallinnollisiin rakenteisiin. Opinnäytetyön toista keskeistä käsitettä, luontomatkailua, tarkastellaan monesta näkökulmasta. Työssä tutustutaan muun muassa luontomatkailun piirteisiin, vastuullisuuteen, kehittämiseen ja trendeihin.

Ensimmäiseksi opinnäytetyössä esitellään työn tarkoitus, toimeksiantaja ja aiemmat tutkimukset. Sen jälkeen perehdytään laajasti vihreän vyöhykkeen teemaan ja luontomatkailuun sekä näiden yhdistämiseen. Näiden teemojen toteutumisen ja niiden luomien mahdollisuuksien valossa tarkastellaan erityisesti Virolahden kuntaa, joka on ottanut uusia kehitysaskelaita molempien osalta. Tämän jälkeen työssä käsitellään tätä opinnäytetyötä varten tehtyä selvitystä vihreän vyöhykkeen matkailullisen hyödyntämisen tilanteesta muualla Suomessa. Selvitystä koskevien osioiden jälkeen työssä esitellään Virolahden tulevalle Green Belt -keskukselle suunnittelemani toimintaehdotukset liittyen vihreän vyöhykkeen kontekstiin. Lopuksi työssä paneudutaan opinnäytetyön eettisiin asioihin sekä esitellään mahdolliset jatkotutkimusideat.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

2.1 Toimeksiantaja ja opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Virolahden kunnan matkailutoimi. Kunnan matkailutoimen tehtäviin kuuluu Virolahden matkailuelinkeinon edistäminen ja kunnan palveluiden markkinoinnin tukeminen (Suomi.fi 2020). Virolahti (kuva 1) on pieni kunta aivan Suomen kaakkoisimmassa sopukassa Suomenlahden rannalla, Venäjän rajalla (Virolahden kunta 2020).

Kuva 1. Virolahden sijainti kartalla (Karttapohja: Pixabay).

Vuonna 2019 kunnan väkiluku oli 3019 (Tilastokeskus 2019). Virolahti sijaitsee Kymenlaakson maakunnassa. Suomen puolella Virolahden naapurikuntia ovat

Miehikkälän kunta ja Haminan kaupunki. Virolahdella sijaitsee esimerkiksi Vaalimaan raja-asema, joka on matkustajaliikenteeltään kaikista Suomen ja Venäjän välisen rajan rajanylityspaikoista vilkkain (Väylävirasto 2020). Pienuudestaan huolimatta kunnan matkailutoiminta on vireää. Virolahden matkailuun tutustutaan tarkemmin luvussa 4.7.

Virolahti on ottamassa vahvasti vihreän vyöhykkeen teemaa mukaan matkailutoimintaansa. Tämän työn tarkoituksena on kartoittaa muiden toimijoiden, kuten kuntien, Green Belt -toimintaa ja siten saada kokonaiskäsite Suomen tilanteesta vihreän vyöhykkeen matkailullistamisessa. Lisäksi työssä suunnitellaan Virolahdelle uusia kehitysideoita teemaan liittyen, jotka voivat auttaa kuntaa teeman hyödyntämisessä. Vastavuoroisesti tämä työ tulee tarjoamaan muille Green Belt -toimijoille tietoa Virolahden tilanteesta, joten inspiraation saamista, ideoiden vaihtoa ja oman toiminnan peilaamista tapahtuu siis molemmin puolin. Opinnäytetyö myös lisää yleistä tietoisuutta vihreästä vyöhykkeestä. Lisäksi työ tuo esille Virolahtea edistäen omalta osaltaan paikkakunnan tunnettuutta.

2.2 Aikaisemmat tutkimukset

Tutustuessani vihreää vyöhykettä käsitteleviin materiaaleihin havaitsin, että Green Belt -teemaan liittyvissä julkaisuissa tulee usein esille matkailu, mutta täysin tähän näkökulmaan keskittyvää teosta ei ainakaan itselleni tullut vastaan. Hanna-Mari Haatajan vuonna 2006 Tampereen yliopistossa tekemä pro gradu -tutkielma käsittelee Suomen ja Venäjän rajaseutujen vihreän vyöhykkeen suojelua ja kehitystä haastattelututkimuksen keinoin. Haatajan työssä ja hänen keräämässään aineistossa matkailu tulee useastikin esille ja sitä myös pohditaan tarkemmin. Hänen työssään myös mainitaan useampia vihreään vyöhykkeeseen liittyviä aiempia tutkimustöitä, joiden aiheet eivät monien muiden julkaisujen tavoin myöskään käsittele pääasiassa matkailua, vaan niissäkin käsitellään vihreää vyöhykettä enemmän sen luontoarvojen ja niiden ympärille liittyvän keskustelun tai rakenteiden näkökulmista. (Haataja 2006, 6–7.)

Opinnäytetyöni täydentää aiempia tutkimustöitä siten, että se keskittyy nimenomaan matkailunäkökulmaan, mikä avaa perspektiiviä aiempaa laajemmin. Työni myös osaltaan täydentää ja päivittää Haatajan (2006) työtä, samoin kuin hänen työnsä luo pohjaa ja eri näkökulmaa minun työlleni teorian osalta, mutta osaksi varmasti myös haastattelujen osalta. Vaikka aiheemme eivät ole täysin samat, mutta pääelementti, vihreä vyöhyke, niissä on samaa, voidaan tutkimuksia vertailemalla saada ehkä jonkinlainen kuva 14 vuoden aikana vihreän vyöhykkeen saralla tapahtuneista muutoksista.

3 Green Belt – vihreä vyöhyke

3.1 Mikä on Green Belt?

Pohjois-Euroopasta Mustanmeren eteläpuolelle asti ulottuva Green Belt eli vihreä vyöhyke on niin sanottua rautaesirippua myötäilevä maa-alue (kuva 2), joka on luontoarvoiltaan poikkeuksellisen monimuotoinen (EuroNatur Foundation 2020). Euroopan vihreä vyöhyke ulottuu yhteensä 24:ään eri maahan (BfN 2020). Tämän lajistoltaan rikkaan, yli 12 500 kilometrin pituisen elinympäristön kehittymiselle juuri rautaesiripun tuntumaan on syynsä: Rautaesirippu jakoi idän ja lännen jyrkästi vuosikymmenien ajan, jonka vuoksi esiripun ympärillä ollut luonto sai kasvaa laajalti ilman ihmisten vaikutuksia. Vihreän vyöhykkeen koskematon luonto metsineen, soineen, vuorijonoineen ja jokimaisemineen tarjoaa tärkeitä elinpiirit esimerkiksi susille, karhuille, ilveksille, kotkille ja muuttolinnuille. (EuroNatur Foundation 2020.) Vihreällä vyöhykkeellä on kansallispuistoja, luonnonpuistoja, biosfäärialueita, suojelualueita kuin myös suojelemattomia alueita (IUCN 2020). 1990-luvun poliittisten muutosten vuoksi vihreän vyöhykkeen luonnontila on uhattuna. Teiden rakentamiset, kanavoittamisprojektit, hakkuut ja hiihtoturismi vaarantavat vyöhykkeen lajiston tulevaisuuden. (EuroNatur Foundation 2020.)

Kuva 2. Euroopan vihreä vyöhyke kartalla (Kuva: Wikimedia Commons).

Vihreä vyöhyke on osa niin kutsuttua vihreää infrastruktuuria (European Green Belt 2016, 6). Vihreä infrastruktuuri, englanniksi Green infrastructure (GI), on monimuotoisten luonto-, kaupunki- ja merialueiden ekosysteemien verkosto. Se ei sisällä siis pelkästään luonnonsuojelualueita vaan myös osaksi luonnontilaisia kohteita. Natura 2000 -kohteita voidaan pitää vihreän infrastruktuurin keskeisenä osana. (European Commission 2019, 1, 4). Natura 2000 -verkosto perustuu Euroopan unionin luonnonsuojelulainsäädäntöön ja koostuu 26 000 suojelualueesta EU-alueella (Euroopan komissio 2015). The European Green Belt -hanke edistää osaltaan vihreän infrastruktuurin tavoitteita (Heinrichs & Schwaderer 2019, 57).

Alun perin vain Saksan vihreän vyöhykkeen alueella toiminut Green Belt -hanke *The German Green Belt* laajeni nopeasti koko Euroopan vihreän vyöhykkeen kattavaksi hankkeeksi *The European Green Belt Initiative*. Tämän kansainvälisen hankkeen ovat käynnistäneet vuonna 2003 saksalainen hyväntekeväisyysrahasto EuroNatur yhdessä Saksan liittovaltion luonnonsuojeluviraston (BfN) ja kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kanssa. (EuroNatur Foundation 2020.) Hankkeen alussa koordinointi kuului IUCN:lle, joka kuitenkin luopui tehtävästä vuonna 2010 (BfN 2020).

Monien maiden ja sidosryhmien mukanaolo luo omat haasteensa hankkeen koordinointiin (EuroNatur Foundation 2020). Käytännön helpottamiseksi Euroopan vihreä vyöhyke jaettiin neljään alueeseen: Fennoskandiaan koordinaattorinaan Baltic Fund for Nature (BfN), Keski-Eurooppaan koordinaattorinaan Friends of the Earth Germany (BUND), Balkanin alueeseen koordinaattorinaan EuroNatur sekä Baltian meren alueeseen koordinaattorinaan BUND Mecklenburg-Western Pomerania (BfN 2020; European Green Belt 2016, 11). Nämä neljä alueellista koordinaattoria auttavat hankkeen lukuisten toimijoiden tehtävien hallinnoimisessa (EuroNatur Foundation 2020).

Hankkeen kokonaiskoordinoitiryhmä koostui näiden alueellisten koordinaattoreiden edustajista, jokaisen alueen yhdestä nimitetystä kansallisesta keskuksista ja jokaisen alueen yhdestä kansallistason kansalaisjärjestöstä sekä yhdestä IUCN:n edustajasta (BfN 2020). Kansallinen keskus tarkoittaa tässä yhteydessä henkilöä tai järjestöä, joka toimii kansallisena koordinaattorina kansainväliselle työryhmälle ja jonka kautta kaikki toimet ja tarpeet paikallistasolta lähtien välittyvät ylemmille tahoille kaikkien tietoisuuteen. Jokaisella vihreän vyöhykkeen maalla on oma kansallinen keskuksensa. (Riecken, Ullrich & Lang, 9.) Vuonna 2018 kuitenkin perustettiin virallinen yhdistys, *European Green Belt Association e.V.*, jonka johtokunnalle siirrettiin hankkeen hallintovastuu. Näin ollen hankkeen ei enää tarvinnut toimia hankerahoituksesta riippuvaisena vaan sen toiminnan jatkuvuus pystyttiin turvaamaan paremmin. (European Green Belt Association 2018a.)

Hanketta toteutetaan niin paikallisella kuin kansainväliselläkin tasolla (IUCN 2020). Sen tavoitteena on turvata Euroopan vihreän vyöhykkeen monimuotoinen luontoperintö tuleville sukupolville (EuroNatur Foundation 2020). IUCN:n (2020) mukaan Green Belt -hankkeen visiona on ”luoda ekologisen verkoston selkäranka Barenteilta Mustallemerelle, mikä toimisi maailmanlaajuisena symbolina rajat ylittävälle yhteistyölle luonnonsuojelussa ja kestävässä kehityksessä”. Hankkeella on tärkeä merkitys rajat ylittävän luonnonsuojelutyön edistämässä, kestävämpään aluekehitykseen kannustamisessa sekä historiasta juontuvien erottelujen hautaamisessa (BfN 2020). Hankkeen mukanaan tuomaa kehitystä on tarkoitus tapahtua koko ajan (IUCN 2020).

Green Belt -hankkeeseen liittyen pidetään kansainvälisiä konferensseja aika ajoin. Yksi esimerkki on Suomessa vuonna 2016 Kolilla järjestetty nelipäiväinen konferenssi, jossa käytiin läpi hankkeen yhteistyökuvioita ja pohdittiin yhdessä parhaita käytännön toimia vihreän vyöhykkeen suojelemiseksi huomioiden paikallisten yhteisöjen ekonomiset, sosiaaliset sekä kulttuuriset tarpeet. Osallistujina olivat muun muassa edustajat kaikista vihreän vyöhykkeen koskettamasta 24:stä maasta. Tämä Kolilla järjestetty konferenssi oli yhdeksäs paneurooppalainen Green Belt -konferenssi. (European Green Belt 2016, 3.)

Edellinen konferenssi järjestettiin vuonna 2014 Slavonicessa Tšekissä, ja sen tuloksia esiteltiin vuoden 2016 konferenssissa. Näiden tulosten pohjalta keskusteltiin lisää esimerkiksi kapasiteetin rakentamisesta ja tiedonvaihdosta, EU-lobbauksesta, koulutuksesta sekä tietoisuuden kasvattamisesta. Konferenssissa valittiin seuraavat tehtävät, käytännön toimet ja virstanpylväät tulevalle toimintakaudelle konferenssissa käytyjen keskustelujen ja ideointien pohjalta. Konferenssin tuloksena muun muassa rajat ylittävää yhteistyötä sekä luonnon ja ihmisten välistä yhteyttä haluttaisiin parantaa. Konferenssi loi erinomaisen alustan kokemusten, tietojen, ajatusten ja ideoiden vaihdolle parannellun luonnonsuojelun kehittämiseksi. (European Green Belt 2016, 5, 12–13.) Kymmenes paneurooppalainen konferenssi järjestettiin Saksassa Wartburgissa, Eisenachissa vuonna 2018 (European Green Belt Association 2018b). Internetistä ei löydy tietoa tämän jälkeisistä konferensseista eikä siten tietoa siitä, milloin seuraava konferenssi mahdollisesti järjestetään.

3.2 Fennoskandian Green Belt

Fennoskandia on maantieteellinen alue, johon kuuluvat Skandinavia, Suomi ja läheinen Koillis-Venäjän alue (Lexico 2020a). Skandinavia on niemimaa, joka sisältää Ruotsin ja Norjan. Skandinavia voidaan käsittää myös kulttuurialueena, johon toisinaan voidaan lukea mukaan myös Tanska, Islanti, Suomi ja Färsaarret. (Lexico 2020b.) Suomalaisista ja venäläisistä koostuva tutkijayhteisö kehitti ajatusta Fennoskandian vihreästä vyöhykkeestä 1990-luvun alussa (Ympäristöministeriö 2014a). Nyt Fennoskandian vihreään vyöhykkeeseen kuuluvat Suomi, Norja ja Venäjä. Nämä maat ovat allekirjoittaneet yhteisymmärryspöytäkirjan, jonka pohjalle niiden yhteistyö perustuu. (Ympäristöministeriö 2019.) Tämä yhteisymmärryspöytäkirja allekirjoitettiin vuonna 2010 (European Green Belt Association 2018c), ja siinä sovittiin vihreään vyöhykkeeseen liittyvästä yhteistyöstä ja kehityksestä (Ympäristöministeriö 2014b). CBD-sopimuksen eli biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen strategiset tavoitteet ovat osaltaan ohjenuorana tälle toiminnalle (Valtioneuvosto 2020).

Fennoskandian vihreä vyöhyke kulkee Suomenlahdelta läpi pohjoisen havumetsävyöhykkeen Norjan, Suomen ja Venäjän rajaseutuja Barentsinmerelle saakka (Ympäristöministeriö 2017a). Vihreä vyöhyke toimii ikään kuin ekologisena käytävänä, jonka kautta eri eliölajit pystyvät siirtymään ilmastonmuutoksen muuttamilta vanhoilta elinympäristöiltään uusille alueille (Ympäristöministeriö 2014a). Fennoskandian vihreän vyöhykkeen pohjoisosaa peittävät jäkälät, sammaleet ja varvut, keski- ja eteläosaa sen sijaan laajat havumetsät, suot ja järvet (European Green Belt Association 2018c).

Koko Euroopan vihreän vyöhykkeen alueella on useita kansallispuistoja. Kreutzin (2015) mukaan Suomessa vihreälle vyöhykkeelle osuvia kansallispuistoja ovat Urho Kekkosen kansallispuisto, Riisitunturi, Oulanka, Hiidenportti, Koli, Patvinsuo, Petkeljärvi ja Valkmusa. Mielenkiintoista on, ettei Repoveden kansallispuistoa ole mainittu tällä listalla. Se sijaitsee kuitenkin hyvin lähellä Valkmu-

san kansallispuistoa, mutta voi olla, ettei se siitä huolimatta kuulu vihreälle vyöhykkeelle. Luettelossa ei myöskään ole Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa, jonka oletin kuuluvan kyseiselle alueelle. Aivan itärajan tuntumassa sijaitseva Hossan kansallispuisto on perustettu vasta vuonna 2017 (Metsähallitus 2020a), mikä selittää sen puuttumisen Kreutzin (2015) listalta. Hieman epäselvää on, missä vihreän vyöhykkeen viralliset rajat kulkevat tai onko tällaisia tarkkaan määritetty. Kymenlaakson liiton (2020) sivuilla vihreän vyöhykkeen toiminnan yhteydessä mainitaan Etelä-Savo ja Valtioneuvoston (2020) mukaan Fennoskandian vihreän vyöhykkeen kansallisessa työryhmässä on edustusta myös Helsingistä. Tämä saa pohtimaan, kuuluvatko Etelä-Savo ja Uusimaakin vihreälle vyöhykkeelle vai ovatko tahot vain toiminnassa mukana muuten.

Alueen kulttuuriperintö, kuten karjalaiset kylät, ortodoksisuus, runonlaulupe- rinne, pohjoinen eräkulttuuri ja poronhoito sekä saamelaisuus ovat voimakkaasti sidoksissa rajaseudun luontoon (Ympäristöministeriö 2017a). Fennoskandian vihreän vyöhykkeen strategiassa 2020 tähdätään esimerkilliseen toimintaan rajat ylittävässä yhteistyössä sekä luonnon biodiversiteetin suojelussa, sosiaalisessa hyvinvoinnissa ja ekologisesti kestävässä taloudellisessa kehityksessä, jotka kumpuavat vyöhykkeen omalaatuisesta luonnosta ja kulttuuriperinnöstä. Tätä visiota toteuttavat esimerkiksi erilaiset yhteistyöhankkeet. (Ympäristöministeriö 2017b.) Fennoskandian vihreällä vyöhykkeellä onkin merkittävä osa työssä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi (Ympäristöministeriö 2014a).

Suomessa vihreän vyöhykkeen parissa toimii paljon niin valtakunnallisia kuin alueellisiakin toimijoita. Ympäristöministeriö on myös nimittänyt kansallisen vihreän vyöhykkeen työryhmän. (Ympäristöministeriö 2019.) Suomen kansallinen työryhmä koostuu yhteensä neljästäkymmenestä toimijasta ympäri maata. Tämän esimerkiksi maakuntaliiton edustajia sisältävän työryhmän toimikausi kestää vuoden 2020 loppuun asti. (Ympäristöministeriö 2014a.) Fennoskandian vihreän vyöhykkeen Suomen kansallinen työryhmä nimitettiin vuonna 2013 ja sen tehtävänä on lisätä vihreän vyöhykkeen tunnettuutta esimerkiksi järjestämällä työpajoja ja kehittämällä viestintää sekä luoda rahoituspohjaa, tukea erilaisia kehittämishankkeita ja tehdä yhteistyötä mahdollisesti myös kansainvälisesti vihreän vyöhykkeen toteutumiseksi Suomessa (Valtioneuvosto 2020).

Kaikki itäisen Suomen maakunnat ovat mukana Suomen kansallisessa työryhmässä. Fennoskandian vihreän vyöhykkeen edistämisen toimenpiteitä ovat olleet esimerkiksi Suomessa Kalevalapuiston perustaminen Suomussalmen alueelle sekä Venäjällä Laatokan kansallispuiston, Itäisen Suomenlahden luonnonpuiston ja Murmanskissa Hiipinän kansallispuiston perustaminen. Paikallisia toimijoita kannustetaan myös aktiivisesti aluekehitys- ja luontomatkailuhankkeisiin vihreään vyöhykkeeseen liittyen. (Kansallinen biodiversiteettiohjelma 2018.) Suomessa vihreän vyöhykkeen toimintaa koordinoivat alueellisesti Lapin, Karjalan ja Kaakkois-Suomen työvaliokunnat (Suomussalmen kunta 2020). Kaakkois-Suomen vihreään vyöhykkeeseen kuuluvilla alueilla luontomatkailu ja ”sininen vyöhyke” eli vesistöt ovat merkittävässä osassa. Kaakkois-Suomen Fennoskandian vihreän vyöhykkeen työryhmään kuuluvat Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Savon liitto, Metsähallitus, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Etelä-Savon ELY-keskus sekä puheenjohtaja Kymenlaakson liitto. Kaakkois-Suomessa vihreän vyöhykkeen luonnonsuojelutyötä edistävät tai ovat edistäneet osaltaan myös esimerkiksi RiverGo-hanke, Saimaa Geopark, VisitVuoksi-hanke, Retkelle Repovedelle, SustainPro, Luontomatkailun Vauhtiratas sekä Green Belt Connecting People -hanke. (Kymenlaakson liitto 2020.)

3.3 Green Belt -toiminta Virolahdella

Toukokuussa 2019 Virolahden kunta käynnisti vihreään vyöhykkeeseen liittyvän hankkeen *Green Belt Connecting People* (Cursor Oy, Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö 2019a). Ajatuksena on perustaa nykyaikaiset, kekseliäästi teknologiaa hyödyntävät Green Belt -luontokeskukset Virolahden Bunkkerimuseolle sekä Venäjälle Johanneksen kaupunkikuntaan. Alun perin Virolahden kunnan hallinnoiman hankkeen yhteistyökumppaneina oli tarkoitus olla Leader Sepra ry:n ja Metsähallituksen lisäksi Johanneksen kaupunkikunta Sovetskyssa Venäjällä. (Gorelkina 2019.) Johanneksen kaupunkikunnan äkillisten talousvaikeuksien vuoksi hanketta jouduttiin kuitenkin hieman muokkaamaan. Johanneksen rinnalle Venäjältä saatiin uusi yhteistyökumppani: Leningradin alueen teollisuus- ja kauppakamari. Luontokeskuksen sijainti pysyy Johanneksessa, mutta

se toteutetaan hieman suunniteltua pienemmässä mittakaavassa. (Larvio 2020a.)

Virolahden kunnan osuus Green Belt Connecting People -hankkeen budjetista on noin 340 000 euroa, josta 20 % on omarahoitusta ja loput 80 % hanketukea. Hankkeen kokonaisbudjetti on vajaat 700 000 euroa. Hankkeen rahoitus koostuu kokonaisuudessaan Kaakkois-Suomi – Venäjä CBC 2014–2020 -ohjelman kautta tulevasta tuesta (80 %) ja hankekumppaneiden omarahoitusosuuksista (20 %). (Ahopelto 2020a.) Kaakkois-Suomi – Venäjä CBC 2014–2020 -ohjelma tukee Suomen ja Venäjän välillä yhteistyössä toteutettavia innovaatioita ja alueen elinvoimaa vahvistavia hankkeita (Kaakonkulma 2020). Hanke on saanut kuusi kuukautta jatkoaikaa ja se jatkuu näin ollen 31.10.2021 saakka (Larvio 2020a; Ahopelto 2020b).

Virolahdelle perustettavaan Green Belt -luontokeskukseen tuodaan esille Kaakkois-Suomen luontokohteet, suojelualueet ja kansallispuistot modernia teknologiaa ja virtuaalitodellisuutta hyödyntäen (Gorelkina 2019). Metsähallitus tuottaa luontokeskukselle virtuaaliesityksiä vihreän vyöhykkeen luontokohteista Kolilta itäiselle Suomenlahdelle eri vuodenaikoja kuvaten. Näiden kohteiden maailmaan pääsee keskuksella virtuaalilasien kautta. (Kaakonkulma 2020.) Luontokeskuksen on suunnitellut diplomityönään Aalto-yliopiston arkkitehtiopiskelija Lotta Pakarinen (Kaakonkulma 2020; Larvio 2020b). Keskuksesta tulee pärekattoinen laava muistuttava rakennus, jossa yhdistyvät perinne ja nykyaika (Kaakonkulma 2020). Keskuksen rakentamisen on arvioitu maksavan yhteensä 164 100 euroa (Larvio 2020b).

Virolahden Green Belt -luontokeskuksen tarkoituksena on ilmentää vihreän vyöhykkeen periaatteita ja ekologista näkökulmaa paikallista luontoa ja kulttuuria hyödyntäen (Kaakonkulma 2020). Keskuksen on tarkoitus toimia myös luontomatkailun infopisteenä. Suomenlahden rannalla sijaitsevaan Johanneksen Green Belt -keskukseen tulevat esille paikalliset luonto- ja kulttuurikohteet. Hankkeen seurauksena alueiden yrittäjien ja muiden toimijoiden luontomatkailuosaaminen kehittyy, paikallisten ihmisten ympäristötietoisuus kasvaa ja rajat ylittävä lähialuematkailu lisääntyy. Luontokeskusten kohderyhmänä ovat kaikki

luonto- ja ympäristöasioiden oppimisesta kiinnostuneet. (Gorelkina 2019.) Green Belt -hanketta ovat edistäneet myös Leader Sepra ry:n järjestämät opintomatkat, työpajat ja marraskuussa 2019 järjestetty *Näin naapurissa* -seminaari. Nämä ovat keränneet toimijoita yhteen rajan molemmin puolin ja niissä keskustelua on syntynyt niin yrittäjien ja yhdistysten yhteistyöstä, innostavista hanke-esimerkeistä kuin yhteisöjen merkityksestä aluekehitystoiminnassakin. (Kaakonkulma 2020.)

4 Luontomatkailu

4.1 Luontomatkailun käsite

Luontomatkailun käsite on vuosien saatossa saanut monenlaisia määritelmiä (Järviluoma 2006, 53). Esimerkiksi Metsäntutkimuslaitoksen mukaan luontomatkailu on matkailun muoto, jossa hyödynnetään vahvasti luonnon ekosysteemiä ja sen luomia mahdollisuuksia (Metla 2015). Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että luontomatkailussa ovat aina läsnä enemmän tai vähemmän erilaiset luontoelämykset ja -kokemukset, luonnon vetovoimaisuus, aktiviteetit, toiminta, harrastusmahdollisuudet ja luonnonympäristö (Järviluoma 2006, 54). Jokamiehen-oikeudet luovat luontomatkailulle tietyt raaminsa (Konu, Tyrväinen, Pesonen, Tuulentie, Pasanen & Tuohino 2017, 10), osaltaan vapauksia antaen ja luontomatkailua mahdollistaen, mutta osaltaan myös rajoittaen. Suomessa luontomatkailu keskittyy määrältään enemmän pohjoisen Suomen alueelle (Konu ym. 2017, 29).

Luonto on Suomelle merkittävä matkailuvaltti (Business Finland 2020a). Suomea voidaankin pitää suorastaan luontomatkailumaana. Puhtaat vedet, puhdas ilma, ruoka ja luonto houkuttelevat matkailijoita Suomeen. On myös huomiotava, että matkakohteen yleinen hygieniataso ja puhtauteen liittyvät resurssit, kuten Suomessa sauna, näyttäytyvät matkailijoille tärkeinä elementteinä. (Konu ym. 2017, 24, 106.)

Ohjelmapalvelut ovat oleellinen osa luontomatkailua (Jokinen 2001, 147). Näitä luontoon liittyviä ohjelmapalveluita ovat esimerkiksi vaellus, kalastus, ratsastus, koiravaljakkoretket tai vaikkapa luontokuvaus. Suomalaiset lähtevät mielellään marjastamaan, katselemaan luonnonmaisemia, kävelemään, pyöräilemään sekä uimaan liikkuaakseen, rentoutuakseen ja kokeakseen luonnon läsnäoloa. Mökkeily on yli puolelle suomalaisista tutuin ja käytetyin luontomatkailun muoto. (Konu ym. 2017, 29, 37.) Usein luontomatkailuyrittäjät kokoavat tuotteensa verkostoituen muiden alueen yrittäjien kanssa, sillä itse kaiken tuotteen ohjelman toteuttaminen on harvoin mahdollista tai taloudellisesti kannattavaa, varsinkin pienyrityksissä (Jokinen 2001, 147). Ohjelmapalveluyrityksien lisäksi luontomatkailussa hyödynnetäänkin siis usein myös esimerkiksi ravitsemispalveluita sekä majoitus- ja kuljetusyrityksien palveluita (Konu ym. 2017, 35, 37).

Luontomatkailun keskiössä luonnon lisäksi ovat paikallinen luontosuhde, kulttuuri ja luontoon liittyvä osaaminen. Näitä piirteitä matkailijat odottavat ostamansa luontomatkailutuotteen tai -palvelun sisältävän. (Jokinen 2001, 142.) Hyvä paikallistuntemus onkin eduksi työskennellessä luontomatkailun parissa (Saarinen 2005, 121). Omalle kulttuurille saattaa helposti tulla sokeaksi, jolloin sen erityispiirteitä ei huomaa tai muista arvostaa (Jokinen 2001, 143). Siksi luontomatkat toimivat hyvin myös paikallisille muistutuksena oman kulttuurin hienoudesta. Luonto kytkeytyy vahvasti kulttuuriin, joten myös historiaan ja perinteisiin liittyvät kulttuuriympäristöt ovat läsnä luontomatkailussa (Konu ym. 2017, 10). Luontoa ja kulttuuria yhdistelee esimerkiksi maaseutumatkailu, jossa hyödynnetään maaseudun luontaisia voimavaroja sekä pienyrittäjyyttä. Näitä voimavaroja ovat luonnon ja kulttuurin lisäksi myös maisema ja ihmiset. Maaseutumatkailua ovat esimerkiksi mökki- maatala- ja luontomatkailu. (Aitomaaseutu 2020.)

4.2 Luontomatkailun piirteet

Toisinaan kulttuuri- ja luontokohteita ei voida selkeästi erotella, jolloin tehtyjen matkailutuotteiden- ja palvelujen luonne ja niissä painotetut seikat määrittävät

kohteen tyyppin kullekin matkailijalle. Kulttuuri on läsnä metsissä ja veden äärellä, sillä suomalaisten juuret kytkeytyvät niihin vahvasti. Tällaisien yhdistelmäkohteiden etuna voi olla lisäarvon tuottaminen: Esimerkiksi luontomatkailija voi kokea saavansa lisäarvoa ostamaansa tuotteeseen lisätyistä kulttuurillisista elementeistä ja päinvastoin. Maan kulttuurisesti ja luontoarvoiltaan merkitykselliset maisemat ovat suuria matkailuvaltteja Suomelle. Maaseutumaisemat, liikenneympäristöt sekä vesistöistä ja metsistä muodostuvat kulttuuriympäristöt kuuluvat oleellisesti luontomatkailuun. Esimerkiksi muinaisjäänneköset, myytit ja uskomukset edustavat metsien ja vesistöjen kulttuurisia piirteitä. Luontomatkalla voidaan kerätä luonnon antimia ja valmistaa niistä ruokaa paikallisia tapoja, perinnettä, tietoa ja tarinoita hyödyntäen. (Konu ym. 2017, 10, 25, 55–56.)

Suomen luontoon liittyy myös runsaasti aineetonta kulttuuriperintöä. Tätä on esimerkiksi luonnon antimia niin ruokatarvikkeina, lääkkeinä kuin muinakin tarvikkeina hyödyntävä elämäntapa. Luonnosta juontuvia aineettomia kulttuuriperintöresursseja, kuten luontouskomuksia, voisi hyödyntää vahvemmin luontomatkailun saralla. Erilaiset luonto- ja kulttuuriperintöön pohjautuvat muinaispolut voivat houkuttaa myös uusia, kansainvälisiäkin asiakkaita. Erilaisissa tarina- ja teemakävelyissä voidaan käyttää hyväksi eri merkki- ja pyhäpäiviä tai kausiteemoja. Erilaisten tapahtumien järjestäminen luontokohteissa antaa mahdollisuuden esitellä luovasti alueen eri piirteitä esimerkiksi historiaan, paikalliskulttuuriin tai luontoon liittyen, ja ne voivat lisätä alueen matkailua. Tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi kesäteatterit. Tapahtumissa voi olla myös mahdollisuus erilaisiin luonto- ja kulttuuriympäristöä hyödyntäviin aktiviteetteihin. Luonto tapahtumapaikkana aktivoi kaikkia aisteja. (Konu ym. 2017, 61–65.)

Luontomatkailuyritysten palveluita käyttävät yhä enemmän yksin matkustavat sekä omatoimimatkailijat, mutta ryhmiäkin käy edelleen. Asiakasmäärät eivät kokonaisuudessaan ole kovin suuria. (Konu ym. 2017, 37.) Raja matkailijan ja luontomatkailijan määritelmien välillä on häilyvä, sillä myös luontomatkailijat käyttävät matkallaan hyvin paljon samoja matkailupalveluita kuin muutkin matkailijat, mikä tekee kategorisoimisesta vaikeaa (Saarinen 2005, 119). Matkailualalla tuotteistamisen tärkeys korostuu: Luontomatkailussa se oleellisin, luonto, on saatava paketoitua ehjäksi tuotteeksi (Business Finland 2020a). Eri

ihmisryhmillä ja segmenteillä, kuten kotimaisilla tai ulkomaisilla matkailijoilla, on eri odotukset ja käsitykset luontomatkailusta, mikä matkailuyrittäjien on hyvä tunnistaa, jotta tarjonta osataan kohdentaa oikein eri kysyntöihin. Esimerkiksi ohjattu metsässä liikkuminen näyttäytyy ulkomaisille turisteille täysin relevanttina palveluna, kun taas suomalaisille kyseinen konsepti sellaisenaan voi tuntua kummalliselta luonnossa itsenäisesti liikkumisen ollessa monille arkipäivää. (Jokinen 2001, 141–142.)

Luontomatkailutarjonnassa eri kohderyhmien omat tarpeet tulisi huomioida esimerkiksi eri ikäryhmien ja erityisesti heidän kiinnostuksen kohteidensa pohjalta. Luontomatkailuyritysten on tärkeä huomioida myös esteettömyysnäkökulma ja siten pohtia eri vaihtoehtojen luomista luonnon kokemiselle tai sen helpottamiseksi. Turvallisuus on myös huomattava tekijä niin matkailussa kuin luontomatkailussakin, jossa kansainvälisen turvallisuuden painottaminen sekä niin alueellisten kuin muidenkin sektoreiden palveluntarjoajien ammattitaito ja turvallisuusosaaminen ovat keskiössä. Seikkailu- ja luontomatkailupalveluihin liittyy aina turvallisuusriskejä, sillä varsinkin seikkailumatkailussa jonkinlainen jännitys kuuluu olennaisesti kyseisen suuntauksen tuotteisiin ja palveluihin. (Konu ym. 2017, 13–14.)

Seikkailumatkailussa matkailija astuu ulos mukavuusalueeltaan, ja kokee jännitystä, mutta myös rauhaa, eritasoisia riskejä ja henkilökohtaisia haasteita. Toisaalta seikkailumatkailua voivat olla myös vähäriskisemmät aktiviteetit. Seikkailumatkailu jaetaan kahteen eri kategoriaan: Kovaan seikkailumatkailuun (*Hard Adventure*), joka sisältää esimerkiksi vuorikiipeilyä, laskuvarjohyppyjä tai luolaseikkailuita sekä pehmeään seikkailumatkailuun (*Soft Adventure*), joka sisältää esimerkiksi patikointia, melontaa tai kalastusta. (Tourism Notes 2020.)

Visit Finland julkaisee sosiaalisen median tileillään paljon Suomen luontoon ja luontomatkailuun liittyvää sisältöä, mikä antaa näkyvyyttä Suomelle tällä matkailun sektorilla ja tavoittaa myös kansainvälisiä kohderyhmiä. Luontomatkailumarkkinointia sosiaalisessa mediassa tehtäessä on hyvä pohtia, tuottaako sisältöä aktiivisille luontomatkailijoille vai kuluttajille, jotka eivät juurikaan vielä käytä

luontomatkailupalveluita. Uusien kohderyhmien havittelussa yhteistyö eri toimijoiden kanssa on eduksi. Koska luontomatkakohteet eivät välttämättä kestä kovin suuria matkailijavirtoja, olisi markkinoinnissa syytä keskittyä enemmän asiakkaiden laatuun. (Konu ym. 2017, 97, 105–107.)

Laadulla voidaan esimerkiksi tarkoittaa sitä, että otetaan asiakkaista enemmän selvää asiakastutkimuksilla, jolloin voidaan luoda huolellisesti suunniteltua markkinointimateriaalia tavoittamaan juuri oikeat kohderyhmät. Suomen luonnosta tehdyt sosiaalisen median sisällöt korostavat kauneutta, puhtautta ja monipuolisuutta sekä luonnossa toteutettavien aktiviteettien ja kokemusten mahdollisuuksia (Konu ym. 2017, 107). Somepäivitysten leviäminen laajemmalle vaatii kuitenkin vielä lisäpotkua viestimällä massasta erottuen ja vahvistamalla kohteiden imagoa paikallisuuteen perustuvien tarinoin (Konu ym. 2017, 107).

4.3 Metsät luontomatkailussa

Suomessa metsät ovat usein ympäristönä luontoaktiiviteeteille (Konu ym. 2017, 9). Metsässä oleskelulla onkin myös hyviä vaikutuksia terveyteen: stressitaso ja verenpaine laskevat, pulssi tasoittuu, mieli rauhoittuu ja keho rentoutuu (Metla 2014; Kallunki 2017). Siksi esimerkiksi stressistä kärsiville tai liikuntaa lisääville luontomatkailu tarjoaa hyvät mahdollisuudet sekä psyykkisen että fyysisen terveyden edistämiseen (Konu ym. 2017, 23). Luonnonvarakeskuksessa työskentelevä tutkimusprofessori Liisa Tyrväinen on tutkinut jo pitkään metsän terveysvaikutuksia, ja hänen mukaansa hyödyt tulevat esille jo viidentoista minuutin metsässä oleskelun jälkeen (Kallunki 2017).

Yhtenäisillä, luonnollisilla luontoympäristöillä on suuremmat terveydelliset vaikutukset kuin kaupunkien rakennetuilla luontoympäristöillä, mikä ohjaa osaa ihmisistä luontomatkailun pariin kaupunkien ulkopuolelle (Metla 2014). Luontoon ja vesistöihin suuntautuvilta matkoilta haetaan usein rauhaa ja hiljaisuutta. Suomen luonnossa voi rentoutumisen ja lepäämisen lisäksi käyttää aikaa myös itsensä kehittämiseen. (Konu ym. 2017, 19–20.) On olemassa myös aivan oma

suuntauksensa, metsämatkailu, joka keskittyy nimenomaan talousmetsiin ja sisältää niin metsänhoidollista, kulttuurista, sosiaalista kuin kestävien toimintatapojen ja luonnonsuojelunkin näkökulmaa koettaen näiden kautta viestittää matkailijoille metsien merkitystä (Turunen 1995, 129).

Myös ulkomaille viedään suomalaiseen metsään pohjautuvia matkailutuotteita. Metsiä on hyvin erilaisia, joten jokainen metsä tarjoaa omanlaisensa kokemuksen. (Konu ym. 2017, 9.) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisun (2017) mukaan vetovoimainen metsäympäristö sisältää kiinnostavia, vaihtelevia, silmää miellyttäviä ja monipuolisia elementtejä täydennettynä vesistömaisemalla tai muulla eri luontoympäristöllä. Järvet metsien ohella luonnehtivat perinteistä Suomi-kuvaa matkailussa ja muodostavat merkittävän vetovoimatekijän. Hakatut metsät eivät siis näy matkailijoille ja muille metsien virkistyskäyttäjille vetovoimaisina, varsinkaan kesäaikaan, jolloin metsätalustoiminnan jäljet ovat selvästi nähtävissä. Maisemalla onkin merkittävä rooli luontomatkailussa. Luontomatkailukohteiden ei kuitenkaan tarvitse olla aina suojeltuja, vaan myös talousmetsät, joissa on käsiteltyjen alueiden lisäksi myös perinteisemmäksi metsämaisemaksi tunnistettavia alueita sopivat matkailukäyttöön. (Konu ym. 2017, 9, 34–35.)

4.4 Vastuullisuus luontomatkailussa

Faktaa kuitenkin on, etteivät luonto ja matkailu ole ongelmaton yhdistelmä: Esimerkiksi lomakeskusten rakentaminen, merien saastuttaminen sekä maaperän kulumisen edistäminen ovat matkailun negatiivisia vaikutuksia (Green Ideas For Tourism 2020). Luontoon kohdistuva matkailu kuluttaa ympäristöä niin fyysisesti kuin sosiaalisesti. Niin sanottu kestävä matkailu ottaa huomioon matkailutoiminnan ympäristölliset ja kulttuuriset vaikutukset. (Järviluoma, Saarinen & Vasama 1995, 4.) Näiden lisäksi Business Finland (2020b) täydentää kestävä matkailun ottavan huomioon myös taloudelliset sekä sosiaaliset ulottuvuudet niin nyt kuin tulevaisuudessakin. Matkailun sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia negatiivisia vaikutuksia ovat esimerkiksi paikallisen kulttuuri-identiteetin katoaminen,

hintojen raju nousu sekä matkailijoiden ja paikallisten jännitteet johtuen paikallisten perinteiden ja sääntöjen laiminlyönnistä (Aware Impact 2019). Toisaalta matkailu luo työpaikkoja ja parantaa taloutta. Matkailu voi myös lisätä ylpeyttä omasta kulttuurista. (Green Ideas For Tourism 2020.)

Luontomatkailun keskiössä on itse luontoympäristö, eikä luontomatkailu suoraan viittaa luonnonsuojelullisiin toimintoihin, kuten ekomatkailu (Saarinen 2005, 120). Ekomatkailu on matkailun muoto, joka muun muassa sisältää koulutuksellisia piirteitä ja jossa pyritään minimoimaan matkailun kaikki negatiiviset vaikutukset (UNWTO 2002). Suojelunäkökulmaa kuitenkin tarvitaan myös luontomatkailussa, jotta kohteet ovat käytettävissä myös tulevaisuudessa.

Luonnonsuojelualueiden, kuten kansallispuistojen, ydin on niiden luontoarvoissa, minkä vuoksi matkailukäyttö näillä alueilla on oltava tarkoin ohjattua seuraten kohteiden tilaa sekä matkailukehityksen tuomaa tietoutta ja vaikutuksia toimintatapoihin. (Saarinen 2005, 120, 123.)

On myös muistettava, että fyysiset ja sosiaaliset ympäristövaikutukset ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Luontomatkailulla voi olla myös positiivisia ympäristövaikutuksia, kuten uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen tai ympäristötietoisuuden lisääminen. (Jokinen 2001, 144–145.) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisun (Konu ym. 2017, 67) mukaan niin kutsutut vapaaehtoismatkapaketit, joissa edistettäisiin kulttuuriympäristöjen ylläpitoa, voisivat toimia Suomessa hyvin. Tämäkin on yksi tapa edistää kestävästä kehityksestä matkailun keinoin.

Business Finland (2020b) näkee vastuullisen matkailun tuottamisen olevan yrityksille kannattavaa. Kestävien periaatteiden pitää kuitenkin täsmätä yrityksen sanoissa ja teoissa. Kestäviä toimintatapoja noudattavilla yrityksillä on tyytyväisemmät asiakkaat sekä korkeampi koettu laatutaso. Huomion kiinnittäminen tehokkaaseen energian käyttöön vähentää myös kustannuksia. Matkailijat arvostavat yritystä, joka kiinnittää huomiota veden- ja energiankulutukseensa, huoltaa jätteet oikein, kunnioittaa paikallisia ihmisiä ja kulttuuriperintöä sekä tukee omalta osaltaan paikallisia elinkeinoja ja paikallisten työllistymistä. (Business Finland 2020b.)

4.5 Luontomatkailun kehittäminen

Luontomatkailutoimintaa ei eritellä Suomen matkailutilastoissa, minkä vuoksi siitä ei oikein ole saatavilla tarkkaa tilastotietoa. Luontomatkailua seurataan aluetasolla kävijäseurantoja käyttäen, lähinnä Metsähallitukselle kuuluvissa kansallispuistoissa ja sen muissa luontokohteissa. (Konu ym. 2017, 30, 36.) Halu talouden ja työllisyyden kehittämiseen luontomatkailussa kasvattavat tarvetta tutkimukseen (Järviluoma & Saarinen 2001, 5). Luontomatkailua tutkitaan niin metsätiedettä, taloustieteitä, maantiedettä kuin yhteiskuntatieteitäkin hyödyntäen. Saatu tutkimustieto hyödyttää matkailun lisäksi myös muita aloja esimerkiksi erilaisiin alueellisiin tarpeisiin vastaamisessa. (Saarinen 2005, 127.) Myös teknologiatoimialan kanssa tehty yhteistyö on hyödyksi luontomatkailulle (Konu ym. 2017, 28).

Koordinoitu, monitieteinen yhteistyö onkin keino viedä luontomatkailun tutkimusta eteenpäin. Luontomatkailu kiinnostaa tutkimuskohteena sen suuren kasvun, eri vaikutuksien ja kansainvälistymisen vuoksi. Luontomatkailun tutkimuksessa ympäristölliset tekijät, kuten luonnon kulutuskestävyys, metsien matkailukäytön ongelmat, matkailusta koituvat vaikutukset ympäristölle sekä erilaiset käytännöt ja ohjausmenetelmät liittyen niin luontomatkailuun kuin kestäväan matkailuunkin ovat olleet esillä. Tarkasteltu on myös luontoa vetovoimatekijänä, suojelualueiden kävijätyyppien määrittelyä ja luonnon synnyttämiä elämyksiä. (Saarinen 2005, 127–128.)

Luontomatkailun kehittämisessä on tärkeää hyödyntää ja yhdistellä alueen luontoon, kulttuuriin ja historiaan liittyviä ominaispiirteitä tuotteiksi ja edistää vahvasti näiden piirteiden ainutlaatuisuutta alueen markkinoinnissa ja siten luoda alueelle ikään kuin oma brändi. Myös suomalaisen luontosuhteen sekä luontoon pohjautuvan ruokaperinteen esittely ja korostaminen kansainvälisessä luontomatkailumarkkinoinnissa olisi hyödyllistä. (Konu ym. 2017, 60, 68.) Saarisen (2005, 126) mukaan vetovoimatekijät, saavutettavuus ja palvelut ovat äärimmäisen olennaiset tekijät matkailun kehittämisessä. Kannattavan luontomatkailun

kehittäminen alueelle ei tapahdu hetkessä ja se vaatii halua ja kykyä toimia yhdessä, jotta toiminnalle saadaan luotua vahva perusta (Konu ym. 2017, 38).

Lapissa luonto on osattu valjastaa hyvin matkailukäyttöön, mutta Etelä-Suomessa luonnon tarjoamaa potentiaalia ei ole niin hyvin tunnistettu, mikä voi osaksi juontaa juurensa alueiden asenteisiin ja elinkeinohistoriaan. Lapissa luontomatkailun perinteet ovat pitkät, mikä näkyy kehittyneinä, yhteistyökykyisinä ja -haluisina matkailuyrityksinä. Matkailua kehitetään varovaisemmin alueilla, joissa se on vähäistä. (Konu ym. 2017, 38.)

Etenkin luontomatkailussa ympärivuotisuus on haaste (Konu ym. 2017, 44). Ilmaston liittyvät syyt, kuten lämpötila ja päivän pituus, vaikuttavat vahvasti pääasiassa ulkotiloja käyttäviin matkailuyrityksiin. Myös esimerkiksi loma-aikojen sijoittuminen tietyille kausille ovat syitä matkailun sesonkiluonteisuudelle.

(Ćorluka 2014.) Sesonkien ulkopuolisten kausien matkailutoiminta on vähäistä tai kokonaan tauolla, mikä johtaa niin ekologisesti kuin taloudellisestikin kestävämpiin tilanteisiin: Ruuhka-aikoina ympäristö kuormittuu ja rauhallisina aikoina kapasiteettia pitää silti ylläpitää, mikä kuluttaa sekä rahaa että luontoa. Alan sesonkiluonteisuus lisäksi laskee halua työllistyä matkailualalle. Myös palvelun tasoa on vaikea pitää yllä hiljaisina kausina. Esimerkiksi tuotteita monipuolistamalla ja niiden kilpailukykyä vahvistamalla voidaan vastata ympärivuotisuuden haasteeseen. Vuodenajoista riippumattomat tuotteet edistävät omalta osaltaan ympärivuotisuutta ja tarjoavat mahdollisuuden kokea monisävyisiä elämyksiä. (Konu ym. 2017, 44, 47, 53.)

Luonnon matkailullinen merkitys korostuu etenkin syrjäseuduilla, mikä näkyy näiden seutujen aluetaloudessa. Elinkeinorakenteiden muutosten läpi käyneillä syrjäseuduilla matkailun, myös luontomatkailun, merkitys tuottavana taloudenalana on paikoin tunnistettu. Syrjäseutujen asema ja rooli matkailussa määrittävät usein alueen keskuksen tekemien päätösten, rahatilanteen ja osaamisen mukaan. Koska kehitys tapahtuu usein keskuksissa, ovat syrjäseutujen luonto ja kulttuurikohteet säilyneet verrattain hyvin ja siten ne ovat kasvattamassa näiden alueiden vetovoimaisuutta. Matkailupalvelut ja -yritykset ovat syrjäseuduille

välttämättömiä, mikäli alueet mielivät menestyä matkailun saralla. Nämä rakenteet luovat alueille työllisyyttä ja tuottavat tuloja, mitkä nostavat alueen elinvoimaisuutta. (Saarinen 2005, 120, 122, 126.)

4.6 Luontomatkailun trendit

Tällä hetkellä luontomatkailun kansainvälisiä kärkiaktiviteetteja ovat Business Finlandin (2020a) mukaan pyöräily ja maastopyöräily, melonta, vaellus sekä eläintenkatseilu. Luontomatkailua tänä päivänä sävyttävät paikallista kulttuuria, ruokaa ja vastuullisuusnäkökulmaa hyödyntävät aktiviteettipaketit sekä itsenäisesti, helposti ja kevyesti toteutettavat luontoaktiviteetit. (Business Finland 2020a.) Vuoden 2019 Työ- ja elinkeinoministeriön matkailun toimialaraportti mainitsee luontomatkailun yhdeksi nousevista matkailun trendeistä kansainvälisellä tasolla. Hyvinvointi on yksi vallitsevista suurista trendeistä, joka kytkeytyy myös luontomatkailuun. (Jänkälä 2019, 47–48.)

Myös ympäristötietoisuuden lisääntyminen sekä niin ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti kuin taloudellisestikin vastuullisen matkailun kasvu mainitaan matkailua muuttavina tekijöinä, jotka voivat näkyä esimerkiksi lähimatkailun lisääntymisenä (Jänkälä 2019, 47). Myös voimistuva kiinnostus pieniä matkakohteita kohtaan, esteettömyys ja elämykset paikallisesta ruoasta nousevat esille (Jänkälä 2019, 48), joiden voidaan huomata koskevan suoraan myös luontomatkailua. Suomalaisia luontomatkailukohteita voidaan pitää autenttisina ja erilaisina kansainvälisestä näkökulmasta katsottuna, sillä ne eivät ulkomailla ole kovinkaan tunnettuja (Konu ym. 2017, 20).

Teknologian kehittyminen vaikuttaa myös luontomatkailuun tiedonetsinnän, matkustustavan, matkan kokemisen ja luontomatkailuyritysten liiketoiminnallisten ratkaisujen muodoissa. Esimerkiksi automatisoidut kuljetukset, robotisoidut palvelut, uudet teknologiat, kuten tekoäly, sekä jakamistalouden, uusien digialustojen, datan prosessoimisen ja sosiaalisen median kasvu ovat matkailun tulevaisuutta ja tulevat vaikuttamaan alaan monipuolisesti. Etenkin liikentee-

seen liittyvät muutokset ovat luontomatkailun ja maaseutumatkailun näkökulmasta merkittäviä, sillä luontokohteiden saavutettavuus edellyttää vielä monin paikoin oman auton käyttöä, joten teknologisen kehityksen myötä nämä saavutettavuusongelmat voivat helpottua, kun oman auton tai vaikeasti tavoitettavan joukkoliikenteen korvaavatkin esimerkiksi itseohjautuvat taksit. Luontomatkailussa majoituspaikkojen jakaminen Airbnb:n tavoin auttaa syrjäseutujen vähäisen majoituskapasiteetin ongelmassa välttämään täysin uusien majoituspaikkojen rakentamisen sekä luo paremmat mahdollisuudet yöpymiseen myös sesonkien ulkopuolella, jolloin majoitusta ei välttämättä olisi mahdollista kannattavuusongelmien vuoksi saada. (Konu ym. 2017, 16, 18.)

Myös luontomatkailuyritysten on hyvä muistaa nykyinen yleisesti vallitseva tarve olla sähköisesti tavoitettavissa ja tavoittaa, minkä ne voivat huomioida toiminnassaan mahdollisuuksiensa mukaan esimerkiksi järjestämällä yritykseensä, palveluunsa tai kohteeseensa nettiyhteyden tai hyödyntäen muita teknologisia keinoja (Konu ym. 2017, 17). Hyvät yhteydet voivat vedota vahvasti joihinkin kohderyhmiin (Konu ym. 2017, 17) ja toimia joillekin ehkä jopa ratkaisevana tekijänä ostopäätöstä tehdessä. Toisaalta myös tavoittamattomissa oleminen voi näyttäytyä joillekin vetovoimaisena (Fuggle 2015). Nykypäivänä esimerkiksi lisättyä todellisuutta ja virtuaalitodellisuutta hyödynnetään paljon erilaisilla teema-reiteillä, mutta voi olla, että ehkä joskus tulevaisuudessa perinteinen kävelykierros tai patikointi ilman älylaitteita tekevät paluun, kuten on nähty tapahtuvan monella taholla, esimerkiksi menneiden vuosikymmenien tyylivaikutteiden tullessa muotiin nyt vuosien päästä uudelleen.

4.7 Luontomatkailu Virolahdella

Virolahden matkailu nojaa vahvasti alueen monipuoliseen luontoon, kulttuuriin ja historiaan sekä meren läheisyyteen (Visit Virolahti 2020). Erilaiset tapahtumat, kuten arktisten lintujen muuton seuranta Arktika, klassisen musiikin konsertit Kaakon Kamarimusiikki -viikolla sekä perinteinen Virolahden perinneruokaan perustuva Hapanvelliweekko keräävät yhteen niin paikallisia kuin

ulkopaikkakuntalaisiakin. Markkinoilla on suuri rooli pienellä paikkakunnalla: Virolahden kirkolla järjestettävät Pertunmarkkinat, Klamilan kalasataman (kuva 3) Silakkamarkkinat sekä kesätorit saattavat olla monelle vuoden kohokohtia. Virolahdella on vahvasti läsnä sotahistoria, josta muistuttamassa ovat Virolahden Bunkkerimuseo, Pyterlahden ilmavalvontatorni sekä historiallinen Salpalinja. Harjun oppimiskeskus pyörittää koulun lisäksi matkailutoimintaa historiallisessa kartanomiljöössään muun muassa erilaisten ohjelmalveluiden muodossa. Valikoimissa ovat esimerkiksi kalliolaskeutuminen, offroad-ajelu metsässä ja iltapäiväkahvit laavulla luonnon helmassa (Harjun oppimiskeskus 2020a).

Kuva 3. Näkymä merelle Klamilan kalasatamasta (Kuva: Elina Takala).

Harjun alueella sijaitsevalla Vahtivuorella on jylhän kallioseinämän muodostama luontonäyttämö katsomoineen ja luontokeittiöineen, ja siellä on mahdollista järjestää uudenlaisia tapahtumia esimerkiksi niin luontoon, kulttuuriin kuin historiaankin liittyen (Harjun oppimiskeskus 2020b). Merellä sijaitseva Itäisen Suomenlahden kansallispuisto koostuu Virolahden, Haminan, Kotkan ja Pyhtään alueiden saarista. Ulko-Tammiossa ja Mustaviirissä voi patikoida merkityillä retkeilyreiteillä. (Metsähallitus 2020b.) Kansallispuisto tarjoaa upeat mahdollisuudet luonnonilmiöiden kokemiseen veneilijöille ja luonnossa viihtyville retkeilijöille

(Metsähallitus 2020c). Merenrannalla sijaitsevaan Hurppuun on suunnitteilla luontoa, hyvinvointia ja kulttuuria yhdistelevät ylellinen metsähotelli, huviloita sekä luksushotelli kylpylä-, ravintola- ja kokouspalveluineen (Hurppu Horizon Centre Oy 2020).

Virolahdella on potentiaalia juuri luontomatkailua ajatellen, ja alueen resursseja onkin hyödynnetty hyvin. Lintuharrastajille suunnattu Arktika-tapahtuma on luontomatkailun kannalta Virolahdelle merkittävä valttikortti, sillä se on hyvin tunnettu ja kerääkin joka kevät runsaasti yleisöä ympäri maata. Viime vuosina kunnan matkailukehitys on kiihtynyt entisestään. Tätä ovat osoittaneet esimerkiksi Vahtivuoren luontonäyttämön perustaminen, Tuntemattoman polun lanseeraaminen, Hurppuun suunnitteilla olevat matkailusuunnitelmat sekä totta kai jo aiemmin mainittu Green Belt -luontokeskus. Virolahdelle nouseva luontokeskus avaa mahdollisuuksia luontomatkailulle hyödyntäen nimenomaan vihreän vyöhykkeen teemaa nostaan samalla käsitteen tunnettuutta.

Virolahtea voidaan pitää syrjäseutuna, joka jää usein maakunnan suurempien matkailukeskittymien varjoon. Virolahdella on omat vahvuutensa ja ominaispiirteensä, mitä on syytä korostaa matkailumarkkinoinnissa. Viime vuosien aikana on ollut selkeästi huomattavissa, että kunta alkaa löytää omaa matkailullista suuntaansa ja yksittäisten kohteiden sijasta Virolahtea kokonaisuutena esittävään materiaaliin panostetaan. Virolahden kunnan uusien nettisivujen ja Visit Virolahti -matkailusivustojen luominen antavat alueesta nyt selkeästi kiinnostavamman ja houkuttelevamman kuvan niin matkailijoille kuin paikallisillekin.

Visit Virolahti -sivustolle olisi varmasti hyödyksi ainakin venäjänkielinen käännös, mahdollisesti myös saksa ja kiina, jotta alueelle voitaisiin havitella uusia kohderyhmiä. Suomi kiinnostaa japanilaisten ja brittien tapaan yhä enemmän kiinalaisia ja saksalaisia matkailijoita (Visit Finland 2018, 7). Myös Virolahdelle matkailun ympärivuotisuus on haaste. Kunnan matkailutoiminta painottuu kevät- ja kesäkauteen. Runsaslukuiset mökkiläiset vilkastavat kunnan yleisilmettä keuhkaisin huimasti. Talvikausi on yhä lauhtuvien talvisäiden vuoksi ehkä vieläkin haasteellisempi saada matkailun osalta toimimaan. Ainakaan lumeen perustuvien aktiviteettien varaan ei näin rannikolla kannata toimintaa jättää. Toisaalta

leudot talvet mahdollistavat kesäsesongin pitkittämisen myöhemmälle syksyyn. Samoin syksyn tuotteet voivat toimia läpi talven, mikä on ympäristön näkökulmasta huolestuttavaa.

Virolahden maantieteellistä sijoittumista ja sen luomia mahdollisuuksia on hyvä pohtia myös laajemmasta näkökulmasta. Valtakunnallisen matkailun edistäjän Visit Finlandin mukaan Suomen neljä matkailun suuraluetta ovat pääkaupunki-seutu, Järvi-Suomi, Lappi sekä saaristo- ja rannikkoalueet (Business Finland 2020c). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisemassa raportissa (Konu ym. 2017, 108) puhutaan toisinaan tästä neljännestä päämatkailualueesta vain länsirannikkona. Helsingin edusta ja etenkin Varsinais-Suomi ovatkin saavuttaneet vahvan aseman saaristoa hyödyntävässä matkailussa, mikä selittää hyvin paljon tätä käsitystä. Helsingin itäpuolinen rannikko ei selkeästi ole matkailussa saavuttanut yhtä vahvaa imagoa saaristoalueena.

Kotkan kaupunki tuntuukin olevan viimeinen paikkakunta itään päin mennessä, joka on suhteellisen yleisesti tunnettu merta ja saaristoa matkailussa hyödyntävänä kohteena. Helsingin itäpuolinen rannikko voisi nostaa enemmän esille kuulumistaan Visit Finlandin määrittelemään rannikkoalueeseen, luoden vaihtoehdon länsirannikon saaristoille, sillä näiden alueiden välillä on eroja niin kulttuurissa kuin luonnossakin, mikä tekee niistä aivan omaleimaiset kokonaisuutensa. On tosiasia, että pienten paikkakuntien on haastavampaa nostaa tunnettuuttaan kuin suurten keskusten, eikä mikään paikkakunta pystykään siihen täysin yksin. Esimerkiksi Visit Kotka-Hamina yhdistää Kotkan, Haminan, Pyhtään, Virolahden ja Miehikkälän matkailumarkkinoinnin ikään kuin yhdeksi kokonaisuudeksi (Cursor Oy 2019b), mikä hyödyttää varmasti näitä kaikkia paikkakuntia edistämään matkailutoimintaansa, sillä verkostoituminen lisää mahdollisuuksia puolin ja toisin.

5 Green Belt matkailussa

Vihreän vyöhykkeen luontomatkailupotentiaali ei myöskään ole jäänyt täysin huomaamatta. Ympäristöministeriön (2017a) mukaan Fennoskandian vihreän vyöhykkeen luontokohteet tarjoavat hyvät mahdollisuudet luontomatkailutoiminnalle. Lisäksi on todettu, että vihreän vyöhykkeen luonnonsuojelualueet voivat luoda kasvumahdollisuuksia esimerkiksi alueelliselle matkailuliiketoiminnalle ja tarjota työllisyyttä paikallisille (Valtioneuvosto 2020; Ympäristöministeriö 2017a). Esimerkiksi joillakin Fennoskandian vihreän vyöhykkeen alueilla on jo matkailukäyttöä (Konu ym. 2017, 57).

Osuuskunta Lahden Seudun Kulttuuri- ja Elämysmatkailu (Elma-matkat) järjestää eurooppalaisille opastettuja kulttuuriin ja luontoon tutustuttavia matkapaketteja Euroopan vihreän vyöhykkeen alueella. Elma-matkat on rakentamassa kalevalaista perinnettä tukevien saamelaisten, kveenien ja karjalaisten kanssa enimmäkseen pienyrittäjistä koostuvaa matkailupalveluverkostoa nimeltä *Via Kalevala* Fennoskandian vihreän vyöhykkeen maissa. Tarkoituksena on, että matkailupakettien liikevaihdosta suurin osa (vähintään 80 %) jää paikallisyrittäjille, mikä osaltaan elvyttää rajaseudun köyhiä alueita. (Osuuskunta Lahden Seudun Kulttuuri- ja Elämysmatkailu 2020.)

Green Belt -käsite vaikuttaa osittain olevan edelleen hieman epämääräinen. Esimerkiksi Haltia käyttää matkailumarkkinoinnissaan Green Belt -termiä kuvaamaan pääkaupunkiseudun viheralueiden muodostamaa kokonaisuutta alkaen Sipoonkorvesta jatkuen Porkkalanniemeen asti (Haltia 2020). Haltian määritelmä eroaa tämän opinnäytetyön Green Belt -käsituksesta, sillä tässä työssä käytettyjen lähdeaineistojen määritelmien mukaan Green Belt on paljon laajempi kokonaisuus ja maantieteellisestikin eri sijainnissa. Tämä esimerkki osoittaa, ettei termi ole ehkä vielä täysin vakiintunut eikä siksi yksiselitteinen.

Euroopan Komission julkaisussa (2019) turismi mainitaan yhtenä The European Green Belt -hankkeen sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista. Suomalaisen

tutkimuksen mukaan yhden euron panos luonnonsuojeluun Fennoskandian vihreän vyöhykkeen alueella tuottaa 10 euroa paikallisiin yksityisiin tuloihin muun muassa matkailuyritysten välityksellä. Vuonna 2016 Suomen vihreän vyöhykkeen kansallispuistot ja retkeilyalueet tuottivat yhteensä 100 miljoonaa euroa. (Heinrichs & Schwaderer 2019, 58.) Vuonna 2013 vastaava luku oli Metsähallituksen mukaan yli 50 miljoonaa euroa (Ympäristöministeriö 2014a). Kolmessa vuodessa tulot ovat siis lähes tuplaantuneet, mikä osoittaa toiminnan olevan kannattavaa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisun (2017) mukaan vihreän vyöhykkeen teemaa sekä alueen luonto- ja kulttuuriperintöä voimakkaammin hyödyntävien matkailutuotteiden kehittämisessä voitaisiin vielä edistyä. Vihreä vyöhyke -teeman ympärille voisi rakentaa esimerkiksi matkailureitin, mikä toisi esille alueen merkitystä kulttuuri- ja luontonäkökulmasta. (Konu ym. 2017, 57, 66.)

Vihreän vyöhykkeen keskiössä on luonnonsuojelu, minkä vuoksi sen ympärille rakennetun matkailutoiminnan on oltava luonteeltaan kestävä ja vastuullista. Voidaan ajatella, että mahdollisuus hyödyntää vihreän vyöhykkeen teemaa avautuu lähinnä vain niille alueille, joita vihreä vyöhyke konkreettisesti koskettaa. Suomen tilanteessa tämä alue on maan itäinen rajaseutu, kuten aiemmin on jo tullut esille. Tosin matkoja vihreälle vyöhykkeelle voivat toteuttaa yritykset muiltakin alueilta, kuten Lahden seudulla toimiva Elma-matkat osoittaa. Vihreää vyöhykettä pyritään suojelemaan ja se halutaan tehdä tunnetuksi. Kaikki aiheen parissa toimivat pyrkivät samaan tavoitteeseen, joten en näkisi alueiden välille syntyvän niinkään talouteen perustuvaa kilpailua. Matkailun on käsitettävä toimivan yhtenä keinona tämän tavoitteen edistämiseksi.

Verkosta ei löydy esimerkkejä vihreään vyöhykkeeseen liittyvistä matkailutuotteista Suomen ulkopuolelta. Tämä herättääkin kysymyksen, onko muualla Euroopassa otettu teemaa matkailukäyttöön vielä ollenkaan. Monien vihreän vyöhykkeen materiaalien perusteella vaikuttaa siltä, että matkailupotentiaali on huomattu, mutta sitä ei ole valjastettu käyttöön. Tarkemmin Suomen tilanne vihreän vyöhykkeen matkailukäytön osalta selviää tekemäni selvityksen kautta, joka esitellään seuraavissa luvuissa.

6 Selvitys vihreän vyöhykkeen matkailukäytöstä Suomessa

6.1 Selvityksen lähtökohdat

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Suomen muiden vihreän vyöhykkeen parissa toimivien tahojen tilannetta Green Belt -teeman hyödyntämisestä matkailussa. Selvityksen avulla pyrittiin myös saamaan tietoa ja ideoita, miten Virolahti voisi vielä hyödyntää toiminnassaan teemaa lisää. Työn tutkimuskysymyksenä oli siis tiivistetysti se, miten Suomessa on hyödynnetty vihreää vyöhykettä matkailussa. Tähän kysymykseen lähdettiin etsimään vastausta haastattelemalla Green Belt -teeman parissa toimivia tahoja Suomessa. Haastattelin toimeksiantajan eli Virolahden matkailutoimen lisäksi neljää muuta tahoja, joista kolme oli kuntia ja yksi organisaatio.

Työni on tutkimuksellinen opinnäytetyö, ja sen tuloksia tarkasteltiin kvalitatiivisesti eli laadullisesti. Valitsin tutkimusmenetelmäksi puolistrukturoidun teema-haastattelun, sillä koin sen soveltuvan tähän tarkoitukseen paremmin kuin esimerkiksi kyselyn: Haastateltavia ei ollut määrällisesti paljon ja kysymyksiin vastaaminen kyselylomakkeen vaihtoehtoja käyttäen olisi jättänyt vastaukset helposti pintapuolisiksi. Puolistrukturoidun haastattelun elementit tuovat haastattelutilanteeseen ryhtiä, sillä siinä voidaan sekä tukeutua valmiiksi laadittuihin kysymyksiin että tarvittaessa tehdä tarkentavia jatkokysymyksiä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a). Teemahaastattelu on sen sijaan enemmän keskustelunomaista ja antaa joustavuutta haastattelutilanteessa niin haastateltavalle kuin haastattelijallekin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b), mikä luo mahdollisuuksia perinpohjaisen ja laadukkaan tiedon saamiseksi aiheeseen liittyen.

Haastattelut toteutettiin puhelimitse lukuun ottamatta toimeksiantajan haastattelua, joka toteutettiin Microsoft Teams -palvelua käyttäen, sillä haastateltavana oli samalla kertaa useampi henkilö. Pitkien välimatkojen vuoksi ajattelin puhelin-

haastattelun olevan paras vaihtoehto. Pohdin myös sähköpostin välityksellä tehtävän haastattelun mahdollisuutta. Päädyin kuitenkin siihen tulokseen, että jatkokysymysten esittämisen kannalta välitön vuorovaikutus on hyvin tärkeää, jotta kaikista hyödyllisimmän tiedon saanti varmistuu.

Alkuperäisenä ajatuksena oli saada yksi haastateltava jokaisesta itärajaa koskeavasta vihreällä vyöhykkeellä olevasta maakunnasta eli Lapista, Pohjois-Pohjanmaalta, Kainuusta, Pohjois-Karjalasta, Etelä-Karjalasta ja Kymenlaaksosta, mutta tämä ei toteutunut aivan sellaisenaan. Haastatteluissa edustettuina ovat Sallan kunta Lapista, Suomussalmen kunta Kainuusta, Parikkalan kunta Etelä-Karjalasta, Virolahden kunta Kymenlaaksosta sekä Metsähallituksen Luontopalvelut, jolla voidaan katsoa olevan käsitys vihreän vyöhykkeen kansallispuistoista ja suojelualueista myös puuttuvien Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan alueilta. Haastattelukysymykset kartoittivat vihreän vyöhykkeen hyödyntämistä matkailun näkökulmasta nyt, aiemmin ja tulevaisuudessa (taulukko 1).

Teema 1: Vihreän vyöhykkeen matkailutoiminta nyt
1. Millaista vihreään vyöhykkeeseen liittyvää matkailutoimintaa alueellanne on?
2. Miten vihreä vyöhyke tulee matkailumarkkinoinnissanne esille?
3. Mitä ovat vihreää vyöhykettä hyödyntävien matkailutuotteidenne/-palveluidenne kohderyhmät?
4. Mikä on käsityksenne vihreän vyöhykkeen hyödyntämisestä matkailussa muualla Suomessa?
Teema 2: Vihreän vyöhykkeen matkailutoiminnan tausta
5. Mistä saakka teillä on ollut vihreää vyöhykettä hyödyntävää matkailutoimintaa?
6. Miten toiminta on muuttunut?
Teema 3: Vihreän vyöhykkeen matkailun tulevaisuus
7. Millaisena näette vihreän vyöhykkeen matkailupotentiaalin ja yhteistyömahdollisuudet?
8. Muuta?

Taulukko 1. Haastattelukysymykset.

Haastattelukysymyksillä pyrittiin mahdollisimman laajaan, selkeään ja syvään tiedonsaantiin. Kysymyksien teemoilla tavoiteltiin vihreään vyöhykkeeseen liittyvän matkailutoiminnan ajallista hahmotusta. Haastattelut toteutettiin loka-marraskuussa 2020. Seuraavissa luvuissa haastattelujen keskeisimmät tulokset esitellään haastateltava kerrallaan, minkä jälkeen niitä pohditaan kokonaisuutena.

6.2 Salla

Sallan haastattelussa tuli esille, että periaatteessa vihreään vyöhykkeeseen liittyy kaikki kyseisen alueen matkailutoiminta, tavalla tai toisella. Sallassa ei varsinaisesti ole matkailutuotteita, joissa vihreän vyöhykkeen nimike esiintyisi. Kaikki kunnan matkailutuotteet ovat kuitenkin luontomatkailutuotteita, kuten melonta

esimerkiksi Oulangan kansallispuistossa, patikointi, poroajelut, husky-koiravaljakkoajelut ja Fatbike-retket. Sallalla on Suomen sisällä joitakin yhteistyökuvioita matkanjärjestäjien kanssa, jotka myyvät itärajaa pitkin meneviä yhdistelmätuotteita, mutta näissäkään ei ole suoraan mainittu vihreää vyöhykettä. Haastateltava kertoi käsitteen olevan vielä aika vähän tiedetty: kunnan yritykset ovat varmaankin kuulleet vihreästä vyöhykkeestä, mutta matkanjärjestäjien keskuudessa käsite on vielä tuntematon. (Salla 2020.)

Sallan matkailumarkkinoinnissa ei ole mainittu vihreää vyöhykettä, mutta vihreän vyöhykkeen olemassaolo on kunnassa kuitenkin tiedostettu. Haastateltava arveli, että vihreää vyöhykettä on hyödynnetty ylipäätään markkinoinnissa nimellä luultavasti vain vähän. Vihreään vyöhykkeeseen liittyen Sallassa on tehty Kansallispuiston toteutettavuus -selvitystä uudesta kansallispuistosta, joka jatkuisi Venäjän rajalle asti. Ekologinen käytävä Venäjälle, muun muassa Kutsan luonnonpuistoon, paransi, jos Sallan kohde saisi kansallispuistostatuksen. Haastateltava pohti, tulisiko vihreän vyöhykkeen käsitettä uuden kansallispuiston ja ekologisen käytävän myötä tuotua paremmin esille. (Salla 2020.)

Haastateltavan mukaan Sallassa käy hyvin vahvasti kansainvälisiä asiakkaita. Suurimmiksi matkailijaryhmiksi hän nimesi Hollannin, Espanjan, Saksan ja Iso-Britannian. Myös jonkin verran matkailijoita tulee Ranskasta, Italiasta ja Venäjältä. Ympärivuotisesti katsottuna kotimaanmatkailijoita käy kuitenkin kunnassa eniten, noin 70 prosenttia, ja kansainvälisiä 30 prosenttia. Talvikautena tämä suhdeluku on toisin, kun kansainvälisiä asiakkaita käy enemmän. (Salla 2020.)

Haastateltava mietti, että vihreän vyöhykkeen matkailullinen hyödyntäminen painottuu ehkä enemmän eteläiseen Suomeen. Hän muisti Etelä-Suomessa olevan yhden vihreän vyöhykkeen nimellä olevan hankkeen ja samalla pohti, ettei Lapissa hänen muistaakseen ole tällä hetkellä mitään hanketta, joka olisi suoraan vihreän vyöhykkeen nimellä. Hän kuitenkin mainitsi Sallan olevan mukana Pan-hankeessa (Phenomena of Arctic Nature), jonka päätoteuttajana on Metsähallitus, ja Sallan kunnalla on kyseisessä hankkeessa yksi osatoteutus. Hankkeessa on mukana matkailutoimijoita sekä julkisia toimijoita Suomen lisäksi Venäjältä ja Norjasta. Hankkeen ideana on kehittää matkailua arktisten

luontoilmiöiden ympärillä. Hankkeen nimessä ei suoraan mainita vihreää vyöhykettä, mutta haastateltavan mukaan sen voidaan ajatella tavallaan liittyvän teemaan, sillä hanke toimii vihreän vyöhykkeen alueella ja se hyödyntää matkailua. (Salla 2020.)

Sallan kunta on tehnyt vihreän vyöhykkeen alueella matkailuyhteistyötä vuosikausia. Kunta on tehnyt kauan esimerkiksi hankeyhteistyötä Venäjän kanssa, mutta ei kuitenkaan suoraan vihreän vyöhykkeen nimikkeen alla. Haastateltavan mukaan vihreä vyöhyke onkin käsite, joka on tullut myöhemmin. Hän totesi vielä uudestaan, ettei kunnassa ole tuotu käsitettä matkailussa nimellisesti esille: "Valitettavasti. Sitä voitaisiin tuoda paremmin." (Salla 2020.)

Fennoskandian vihreän vyöhykkeen kansallisessa työryhmässä kunta on haastateltavan mukaan kuitenkin ollut työryhmän perustamisesta asti. Hän kertoo, että vihreää vyöhykettä ajatellen Sallan osalta Salla – Kutsa – Hiipinän kansallispuisto -yhteyttä haluttaisiin kunnassa edistää ja matkailuyhteistyötä jalostaa vielä enemmän mahdollisen Sallan uuden kansallispuiston myötä. Haastateltava toteaa, että myös osittain Etelä-Sallassa sijaitsevalla Oulangan kansallispuistolla on Venäjän puolella oma vastinparinsa, Paanajärvi. Hän pohti myös rajan yli menevien matkailutuotteiden ongelmia. Hänen mukaansa tällä hetkellä Suomen ja Venäjän matkailuyritykset tekevät jonkin verran yhteistyötä, mutta molemmilla mailla on omat matkailutuotteensa, sillä rajat ylittäviä matkailutuotteita on haastavien viisumikäytäntöjen vuoksi hankalaa tuottaa. Kunta on tehnyt Venäjän kanssa yhdessä tuotekehittelyä jo vuosia pohtien matkailutuotteita, joissa matkailija voisi vieraila sekä Sallassa että Venäjän puolella. Matkailijoille on tehty aiheesta tutkimustakin, jonka mukaan 80 prosenttia Sallan hollantilaisista asiakkaista haluaisi ostamallaan matkalla vieraila esimerkiksi päivän Venäjällä. Tällaiset matkat eivät kuitenkaan vielä ole olleet kunnan alueella mahdollisia viisumin hinnan ja sen saamisen vaikeuden vuoksi. (Salla 2020.)

Sallan matkailutoiminta on haastateltavan mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana muuttunut vahvasti kestävästä matkailusta painottavampaan suuntaan. Kestävän matkailun asiat ovat olleet kunnassa läsnä ennenkin, mutta nyt niitä on nostettu vielä enemmän esille ja teemaan on panostettu todella paljon. Salla

on esimerkiksi yksi Visit Finlandin Sustainable Travel Finlandin pilottialueista, ja kunnan kaksi matkailualan yritystä saivat ensimmäisten suomalaisten yritysten joukossa tämän merkinkin. Jotkin kunnan yritykset ovat saaneet myös muita ympäristösertifikaatteja. Lisäksi Salla lanseerasi syyskuussa 2020 kestävän matkailun strategiansa, jossa otetaan huomioon niin ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset kuin kulttuurisetkin ulottuvuudet. (Salla 2020.)

Sallassa vihreän vyöhykkeen matkailupotentiaali nähdään hyvin suurena. Sallassa on kansainvälinen rajanylityspaikka, jossa rajanylitys on haastateltavan mukaan periaatteessa nopeaa, jos vain viisumin saaminen muuttuisi helpommaksi. Helpompien viisumikäytäntöjen kautta tulisi helpommin myytävät yhdistetyt tuotteet. Näitä voisivat olla esimerkiksi luontoon ja kulttuuriin liittyvät, rajan molemmin puolin olevat tuotteet. Haastateltavan mukaan vihreän vyöhykkeen matkailullinen potentiaali on iso myös siksi, että koronapandemian vuoksi ihmisiä kiinnostaa entistä enemmän luontomatkailutuotteet, joten ne tulevat olemaan tulevaisuuden vetonaulakohteita. Ihmiset haluavat rauhallisempia ja väljempiä, luontoon perustuvia matkakohteita. Näin ollen Suomi matkakohteena houkuttelee ja vihreällä vyöhykkeellä sijaitsevien kohteiden mahdollisuudet ovat haastateltavan mukaan tulevaisuudessa todella hyvät. Yhteistyömahdollisuuksia vihreään vyöhykkeeseen liittyen Salla näkee sekä Suomen sisällä vihreän vyöhykkeen kohteiden välillä että kansainvälisesti. Haastateltava lisää, että kunta tekee paljon yhteistyötä Ruka-Kuusamon kanssa sekä laajemmin markkinointiyhteistyötä koko Lapin kanssa. Salla on esimerkiksi mukana Visit Arctic Europe -hankkeessa, jossa mukana ovat Ruotsi, Norja ja Suomen Lappi eli yhteistyötä tehdään kunnassa paljon. (Salla 2020.)

6.3 Suomussalmi

Suomussalmen haastateltavan mukaan kunnassa ei ole oikeastaan hyödynnetty matkailussa vihreää vyöhykettä. Teema on kuitenkin tavallaan matkailutoiminnan taustalla koko ajan, sillä kunnan matkailumahdollisuudet, kuten Hossan kansallispuisto ja mökkimatkailu, liittyvät pitkälti luontoon. Haastateltava kertoo, ettei Suomussalmella ole varsinaisesti aiemmin pohdittu matkailun ja vihreän

vyöhykkeen läheistä liittymistä toisiinsa, mutta nyt siihen ollaan kiinnittämässä enemmän huomiota myös vihreän vyöhykkeen parissa toimivan Karjalan työvaliokunnan toiminnassa. Tähän työvaliokuntaan kuuluvat myös esimerkiksi Kuhmo ja Kuusamo, joiden osalta haastateltava arvelee vihreän vyöhykkeen matkailutilanteen olevan aika samanlainen kuin Suomussalmella. (Suomussalmi 2020.)

Haastateltavan mukaan Karjalan työvaliokunnassa on tehty vihreän vyöhykkeen teemaan sopivia toimenpiteitä, mutta ei ehkä ole tunnistettu vihreän vyöhykkeen ja matkailun mahdollista keskinäistä hyötyä. Hän kertoo, että enemmänkin on mietitty erikseen sitä, miten matkailua kehitetään ja vihreän vyöhykkeen rooli on ollut enemmän luonnonsuojelullinen ja ympäristöön liittyvä. Haastateltava pohtii, että vihreän vyöhykkeen organisointi on hänen käsittääkseen ollut ympäristöministeriöllä, mikä on osaltaan voinut vaikuttaa tähän painotukseen. Karjalan työvaliokunnassa ja sitä kautta ylipäätään vihreän vyöhykkeen saralla ollaan hänen mukaansa pyrkimässä ottamaan enemmän esille esimerkiksi kulttuuriasioita, jotka nekin liittyvät matkailuun. ”Tässä minusta eletään vähän tällaista murrosvaihetta”, haastateltava kuvailee. (Suomussalmi 2020.)

Haastateltava kertoo, ettei vihreä vyöhyke oikeastaan näy Suomussalmen kunnan eikä sen yritysten matkailumarkkinoinnissa. Suomussalmen kunnalla on Kuhmon kaupungin kanssa yhteinen Wild Taiga -niminen matkailuyhdistys, johon kuuluu näiden lisäksi matkailuyrittäjiä molemmilta paikkakunnilta. Myöskään matkailuyhdistyksessä vihreä vyöhyke ei ole hänen mukaansa erityisemmin näkynyt. Haastateltava pohti myös, että enemmänkin käännettynä asia toisin päin eli vihreän vyöhykkeen yhteydessä matkailu on jonkin verran tullut esille, joskin ei kovin merkittävässä määrin. Haastateltava toivoo, että nyt puolin ja toisin pystyttäisiin lisäämään tietoisuutta ainutlaatuisen vihreän vyöhykkeen olemassaolosta. (Suomussalmi 2020.)

Vihreän vyöhykkeen kohderyhmiä haastateltava kertoo olevan samat kohderyhmät, jotka ovat kunnan matkailuasiakkaita muutenkin. Hän mainitsee Hossan kansallispuistosta tehdyn kävijätutkimuksen, jonka mukaan vähän alle 50-vuotiaat koulutetut naiset ovat suurin kävijäryhmä ja sanoo, että karkeasti arvioiden

näin voidaan ajatella olevan myös muualla kunnassa. Hän lisää myös nuorien aikuisien olevan kiinnostuneita luontomatkailusta. Suomussalmella käy haastateltavan mukaan ranskalaisia, saksalaisia ja hollantilaisia, myös melko paljon ruotsalaisia. Venäläiset matkailevat hänen mukaansa Suomussalmen sijasta enemmän hiihtokeskuksissa, kuten Vuokatissa, Rukalla ja Levillä. Hossan kansallispuistossa neljäsosa kävijöistä on ulkomaalaisia. Suomalaiset käyvät enemmän kesällä ja kansainväliset asiakkaat talvella, haastateltava summaa. (Suomussalmi 2020.)

Haastateltava kertoo, ettei hänellä ole tarkkaa tietoa siitä, miten muualla Suomessa vihreää vyöhykettä on hyödynnetty matkailussa, mutta arvelee tilanteen olevan aika samanlainen kuin Suomussalmella. Matkailua on kuitenkin nyt korostettu, jonka vuoksi hän uskoo, että sitä tullaan nyt ottamaan huomioon ja hyödyntämään jatkossa paljon enemmän. (Suomussalmi 2020.)

Haastateltava ei tarkkaan tiedä, mistä asti Suomussalmi on ollut vihreän vyöhykkeen kanssa tekemisissä. Hän kuitenkin arvelee, että pitkään: Mahdollisesti alkuajoista asti tai ainakin Karjalan työvaliokunnan perustamisesta asti. Tehtävä on aina siirtynyt viranhaltijalta toiselle henkilöiden vaihtuessa. Haastateltava kertoo vihreän vyöhykkeen olevan rajan molemmin puolin, joten Suomen ja Venäjän yhteistyö kuuluu siihen oleellisesti. Suomussalmella onkin venäläisten sekä muutaman muun Suomen kunnan kanssa yhteinen hanke nimeltä ”Pieni ihminen suuressa sodassa”, joka liittyy sotahistoriaan ja matkailuun. Haastateltava kertoo, että venäläisten kanssa on keskusteltu siitä, miten ennen on eletty niin kuin rajaa ei olisi, ja rajat ovat vain ihmisen myöhemmin karttaan piirtämiä viivoja. Hänen mukaansa ajatus siitä, että rajan yli on kuljettu tuosta noin vain, on mielenkiintoinen ja kiehtoo varmasti myös keskieurooppalaisia matkailijoita. Hän lisää myös rajan molemmin puolin tuttujen asioiden, Kalevalan ja runonlaulannan, olevan olennainen osa vihreää vyöhykettä ja pohtii, että niidenkin liittymistä vihreään vyöhykkeeseen voitaisiin tuoda markkinoinnissa enemmän esille. (Suomussalmi 2020.)

Haastateltavan mukaan vihreän vyöhykkeen organisointi on hieman muuttunut viime vuosina. Hänen mukaansa Karjalan työvaliokunnan uudelleen kokoaminen laajemmaksi on tuonut uutta liekkiä työskentelyyn. Hän toivoo, että Suomessa olisi vielä enemmän yhteistyötä vihreän vyöhykkeen osalta, sillä se voisi olla tärkeää. Hän toteaa valiokuntien olevan jonkin verran samoissa kokouksissa, mutta pohtii esimerkiksi työpajatyöskentelyn olevan tehokas tapa, jonka avulla ideoita voitaisiin saada alueelta toiselle. Haastateltava uskoo vihreällä vyöhykkeellä olevan matkailupotentiaalia: ”Uskon, että sillä on todella iso mahdollisuus.” (Suomussalmi 2020.)

Hankeyhteistyön lisäksi Suomussalmella on Venäjällä ystävyyskunta Kalevala, jonka kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Haastateltava toteaa monella itärajan kunnalla olevan Suomussalmen tapaan ystävyyskuntia Venäjällä. Suomussalmella on paljon yhteistyötä myös esimerkiksi naapurikuntiensa ja -kaupunkiensa kanssa. Haastateltava miettii, että työvaliokuntia laajempiakin yhteistöitä voisi tämän teeman puitteissa olla, kuten koko Suomen sisäistä yhteistyötä ja yhteistyötä Venäjän kanssa. Hän myös toivoo, että koko vihreän vyöhykkeen pituudelta olisi enemmän yhteistyötä. Lisäksi hän toivoo, että eri tahojen hyviä toimintoja voitaisiin jakaa enemmän, sillä monen kunnan matkailutoiminta liittyy luontoon ja luontoarvoihin. (Suomussalmi 2020.)

Haastateltava toteaa vihreän vyöhykkeen toiminnan olevan jollakin tavalla uuden alussa, vaikka sen saralla onkin paljon vanhoja toimijoita. Hänen mukaansa ainakin Karjalan työvaliokunnan alueella vihreän vyöhykkeen matkailunäkökulma on uutta. Kehittämismahdollisuuksien miettiminen on hänen mielestään tärkeää, ja hän sanoo olevan jännittävää nähdä, miten asia lähtee liikkeelle. (Suomussalmi 2020.)

6.4 Metsähallituksen Luontopalvelut

Metsähallituksen Luontopalvelut hoitaa vihreällä vyöhykkeellä olevia kansallispuistoja ja suojelualueita. Haastateltava käsittääkin kaiken alueella tapahtuvan matkailutoiminnan olevan osa vihreää vyöhykettä, koska vihreän vyöhykkeen

konseptiin kuuluu suojelualueiden ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Haastateltava kertoo näkevänsä vihreän vyöhykkeen melko kokonaisvaltaisena asiana. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Matkailumarkkinoinnista kysyttäessä haastateltava selventää, että Metsähallituksen Luontopalvelut ei sinänsä tee markkinointia, mutta kävijöille kyllä viestitään kohteista, jotta he voivat matkaa suunnitellessaan tutustua kohteisiin etukäteen. Kyseisessä viestinnässä ei hänen mukaansa kuitenkaan näy vihreä vyöhyke juuri mitenkään. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Haastateltava kertoo, ettei Metsähallituksen Luontopalvelut valitse kohderyhmiä, mutta organisaatio kuitenkin tekee aika ajoin kävijätutkimuksia kohteistaan, joten jonkinlainen käsitys organisaatiolla on niiden kohderyhmistä. Hän tiivistää, että näiden vihreällä vyöhykkeellä olevien kohteiden kohderyhmät koostuvat monenlaisista asiakassegmenteistä, joita yhdistää kiinnostus luontokohteisiin ja mahdollisesti myös luontoliikuntaan ja luontoharrastuksiin. Hänen mukaansa näitä voidaan siis pitää lähtökohtaisesti vihreän vyöhykkeen kohderyhminä. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Haastateltava kertoo, että ollessaan aiemmin vastaavissa tehtävissä eri paikkakunnalla vihreän vyöhykkeen konsepti oli vasta kehittymässä ja silloin oli hie-man epäselvää, tulisiko vihreästä vyöhykkeestä matkailubrändi vai olisiko se enemmän hallinnon sisäinen yhteistyöverkosto. Hänen mukaansa brändäytyö jäikin vähän alkutekijöihin, eivätkä matkailutoimijat ole ottaneet sitä näkyväksi brändiksi, jonka avulla voisi tehdä markkinointia. Hän kertoo, että vihreän vyöhykkeen toimijoiden verkostossa luonnonsuojelu sekä jonkin verran myös maakunnallinen aluekehittäminen ovat esillä, mutta varsinaiset matkailutoimijat eivät ehkä ole niinkään verkoston ytimessä. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Metsähallituksen Luontopalvelut on ollut vihreän vyöhykkeen toiminnassa mukana vuosikymmeniä. Vihreä vyöhyke sai haastateltavan mukaan lisää vauhtia Fennoskandian vihreän vyöhykkeen kansallisen työryhmän perustamisesta, mistä lähtien organisaatiokin on ollut aiheessa mukana enemmän. Haastateltava kertoo, että vihreän vyöhykkeen yhteistyö Suomessa ja maakunnissa eri

toimijoiden välillä on aina aika ajoin aktivoitunut. Hänen mukaansa toimijoiden keskuudessa tiedetään nyt paremmin toisten projekteista. ELY-keskukset, maakuntaliitot ja Metsähallitus käyvät aika ajoin suunnitteilla ja käynnissä olevia projekteja läpi ja tiedottavat niistä. Tällaisen lisääntyneen läpinäkyvyyden haastateltava kokee vihreän vyöhykkeen toiminnan mukanaan tuomaksi hyödyksi. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Haastateltava toteaa, että tämä yhteistyö, jota on tehty viimeiset 6 tai 7 vuotta, on ihan hyvä malli, ja sitä voitaisiin jatkaa. Toiminnan jatkamisella on kuitenkin hänen mukaansa tiettyjä edellytyksiä: ”Toki se vaatii kaikilta tahoilta sitä sitoutumista ja sitä, että sille työlle on jonkinlainen siunaus ja tilaus.” (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Vihreän vyöhykkeen eteneminen matkailupuolelle vaatisi haastateltavan mukaan vähän enemmän työllisyyttä. Hän pohtii, olisiko Visit Finland mahdollisesti sellainen toimija, joka voisi nostaa esille vihreää vyöhykettä. Haastateltavan mukaan vihreä vyöhyke vaatisi valtakunnallista tahoja avaamaan teemaa, sillä kunnat ja maakunnat ovat kuitenkin hieman pieniä yksiköjä levittämään yleistä tietoisuutta. Haastateltava toteaa myös, että valtakunnallinen toimija ympäristöministeriö onkin ollut vihreän vyöhykkeen toiminnan avainasemassa, mutta sen tehtäviin ei kuulu matkailubrändäys. Haastateltava ajattelee ainakin teoriassa matkailun vihreällä vyöhykkeellä houkuttelevan. Hän arvelee myös kansainvälisten matkailijoiden olevan kiinnostuneita siitä ajatuksesta, että on olemassa tällainen paljon luonnonsuojelualueita sisältävä pitkä vyöhyke, jossa on sitouduttu kestävään sekä vastuulliseen matkailuun ja luonnonvarojen käyttöön. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

Haastateltava vielä lisää, että vihreän vyöhykkeen toiminta on aina toisinaan ollut haasteellista. Eri puolella Suomea on aina välillä pysähdytty kysymään, mikä tämän vihreän vyöhykkeen tarkoitus oikeastaan olikaan. Teemalla on oma strategiansa, mutta silti työstäminen on ollut hieman hidasta ja joskus vaivalloistakin. Haastateltava kuitenkin toivoo, että toiminta jatkuu ja mainitseekin Fennoskandian vihreän vyöhykkeen uuden toimintakauden alkavan ensi vuonna, mikä

osoittaa, että toiminnalle halutaan jatkuvuutta. (Metsähallituksen Luontopalvelut 2020.)

6.5 Parikkala

Parikkalan haastattelussa esille tulivat kunnan luontokohteista tunnettu lintujärvi Siikalahti sekä hyvät retkeilyreitit, joita voisi haastateltavan mukaan hyödyntää vihreässä vyöhykkeessä. Luontomatkailemahdollisuudet ovat Parikkalassa hyvät, mutta varsinaisia matkailuyrityksiä alueella on vähän. Haastateltavan mukaan ylipäättään matkailupalvelutarjonta on siis vähäistä, lähinnä se rajoittuu alueella mökkivuokraajiin. Haastateltava pohtii, minkälainen matkailu voisi kuulua vihreään vyöhykkeeseen: Kuuluisivatko siihen esimerkiksi jotkin erilliset käyntikohteet? (Parikkala 2020.)

Parikkalan matkailumarkkinoinnissa vihreä vyöhyke ei tule ainakaan erillisesti esille. Haastateltavan mukaan kunnan matkailumarkkinointi on melko suppeaa. Visit Parikkala -verkkosivuilla kyllä esitellään kunnan matkakohteita, nähtävyyksiä ja yrityksiä. Vihreää vyöhykettä ei ole sivuilla mainittu, mutta luontokohteita siellä on nostettu esille. Haastateltava miettii, onko vihreälle vyöhykkeelle varsinaisesti mitään erillistä kohderyhmää. Parikkalaan saapuvat matkailijat ovat hänen mukaansa kiinnostuneita patikoinnista, retkeilystä ja linnuista. Hän mainitsee myös joidenkin retkeily-yhdistyksien käyneen tutustumassa kunnan luontoon. Haastateltava arvelee, että muualla vihreää vyöhykettä on hyödynnetty matkailussa paremmin. Hän pohtii, että ehkä pohjoisessa on osattu hyödyntää teemaa enemmän, mutta varmuutta asiasta ei ole, sillä haastateltava kertoo, ettei hänellä ole tarkkaa tietoa vihreän vyöhykkeen toiminnasta. (Parikkala 2020.)

Haastateltava kertoo, että Parikkala on ollut vihreän vyöhykkeen toiminnassa mukana nimellisesti ainakin vuonna 2014 ja mahdollisesti vuonna 2016, mutta varsinaisesta osallistumisesta ei ole tietoa. Hänen mukaansa nyt pitäisikin selvittää, onko kunta edelleen toiminnassa mukana ja miten tätä teemaa voisi hyö-

dyntää. Haastateltava mainitsee kunnan rajanylityspaikan, jonka hän pohtii olevan mahdollisesti syynä siihen, miksi kunta on aikoinaan lähtenyt vihreän vyöhykkeen toimintaan mukaan. Teemasta voisi saada hyötyä Suomi – Venäjä, Parikkala – Lahdenpohja yhteydelle ja sen avulla voitaisiin kehittää tästä tilapäisestä rajanylityspaikasta kansainvälinen. Haastateltava arvelee tämän olevan yksi mahdollinen hyötypuoli, jos kunta pääsisi vihreän vyöhykkeen toimintaan enemmän mukaan. Haastateltava kertoo kunnan elinkeinojohtajan olleen vihreän vyöhykkeen toiminnassa Parikkalan yhteyshenkilönä, mutta koska näin ei enää ole, on tilanne asian suhteen tällä hetkellä hieman auki. Hän pohtii myös, kuinka paljon koronapandemia on nyt vaikuttanut vihreän vyöhykkeen toimintaan järjestettävien kokoontumisten osalta. (Parikkala 2020.)

Haastateltavan mukaan vihreän vyöhykkeen ja matkailun yhdistämisessä olisi mahdollisuuksia ja tekemistä. Koronapandemian vuoksi ihmisiä kiinnostaa yhä enemmän kotimaanmatkailu ja luonto, joten hänen mukaansa yleisesti suunta onkin kohti luonnon parempaa hyödyntämistä matkailussa. Hän lisää myös, että ihmisten luontosuhde on pandemian vuoksi ehkä vähän muuttunut: ”Ehkä ajatellaan muutenkin sitten vähän ekologisemmin ja sitä luontoa kunnioitetaan eri tavalla.” (Parikkala 2020.)

Haastateltava summaa vihreän vyöhykkeen matkailukäytöllä olevan mahdollisesti ihan hyvät mahdollisuudet. Hänen mukaansa matkailu on tällä hetkellä murroksessa, joten tämänkaltaisetkin mahdollisuudet kannattaa yrittää hyödyntää mahdollisimman hyvin. Haastateltava on mielissään, että vihreän vyöhykkeen teema tuli haastattelun kautta uudelleen esille ja sanookin aikovansa selvittää, miten kunta voisi olla siinä mukana ja voisiko siitä olla Parikkalallekin oikeasti hyötyä. Hän lisää myös, että vihreän vyöhykkeen toiminnassa mukana oleminen olisi heille tärkeä asia myös siinä mielessä, että yhteistyön ja matkailun kehittäminen Venäjän kanssa voisi sen myötä kehittyä. Tähän liittyen hän kertoo kunnan miettineen Parikkala – Saimaa – Laatokka -yhteyttä: Vaikka Parikkala ei sijaitsekaan Saimaan rannalla, toimisi kunnan rajanylityspaikan kautta kulkeminen lyhimpänä reittinä näiden kohteiden välillä. (Parikkala 2020.)

6.6 Virolahti

Virolahden haastattelussa tuli esille, että kunnalla ei vielä ole vihreää vyöhykettä hyödyntävää matkailutoimintaa, mutta toisaalta kaiken kunnan matkailutoiminnan voidaan ajatella liittyvän vihreään vyöhykkeeseen. Kuntaan on kuitenkin ensi keväänä valmistumassa Green Belt -luontokeskus, joka tulee sitomaan kunnan matkailutoiminnan vihreän vyöhykkeen teemaan. Haastateltavien mukaan käsitteen lanseeraaminen on kunnalla vielä edessä. Kunta haluaa jalkauttaa käsitteen kaikille tasoille ja tuleva keskus tekee käsitettä yleisesti tunnetummaksi. Haastateltavat painottavat myös, että pelkkä ympäristönäkökulma on liian kapea kuvailemaan vihreää vyöhykettä, sillä se käsittää myös kulttuuri- ja historiakohteet. Kunta aikookin korostaa tulevassa keskuksessaan myös vyöhykkeen kulttuurista ja sosiaalista puolta. Kunnan tilannetta vihreän vyöhykkeen suhteen kuvaillaan haastattelussa myös näin: ”Meillä on kulttuurista ja sosiaalista kanssakäymistä Green Belt -alueen muiden alueiden kanssa ja nyt me saadaan tästä ikään kuin se yhteinen nimitys tai nimike sille kaikelle toiminnalle, mitä me tehdään.” (Virolahti 2020.)

Kunnassa vihreä vyöhyke ei vielä ole esillä varsinaisessa matkailumarkkinoinnissa. Teema on kuitenkin tarkoitus liittää vahvasti markkinointiin ensi keväänä, jolloin kunta pääsee lanseeraamaan käsitteen ja levittämään yleistä tietoisuutta siitä. Haastateltavien mukaan nyt keskeneräisenä kunta ei teemaa vielä markkinoi. Green Belt on ylipäätään kunnassa vielä kehitteillä. Vihreän vyöhykkeen kohderyhmiksi Virolahdella haastateltavat mainitsevat luontomatkailijat, kulttuurimatkatkailijat ja historiamatkailijat ja mahdollisesti myös veneilijät. Haastattelussa nousee esille vahvasti myös lähialuematkailu Venäjältä, josta kunta uskoo kohteidensa kiinnostavan. Näitä kohteita ovat esimerkiksi ensi vuonna valmistuva keisarin huvipuisto eli Nikolai II:n kesänviettopaikka, Salpalinja sekä Pyterlahden louhos, josta on viety muun muassa pylväät Pietarin lisäksi kirkkoon. Haastateltavien mukaan näiden nähtävyyksien lisäksi kunnassa on monia muitakin kohteita, jotka liittyvät juuri rajan läheisyyteen ja vievät teeman rajan molemmille puolille, mikä on vihreän vyöhykkeen ydintä. (Virolahti 2020.)

Haastateltavat pohtivat, ettei heille tule mieleen vastaavaa tahoja, joka toimisi tällä hetkellä yhtä aktiivisesti vihreän vyöhykkeen parissa matkailullisesti Suomessa. He lisäävät, että Green Belt -käsite on ylipäätään tuttu lähinnä ympäristöministeriön henkilöille sekä heille, jotka käsittelevät ympäristöaiheita Fennoskandian vihreän vyöhykkeen teeman alla, mutta matkailukäyttöä ajatellen haastateltaville ei tule mieleen ketään, jolla teema olisi matkailussa jo käytössä. (Virolahti 2020.)

Haastateltavat painottavat, että kunnassa ei ole vielä ollut vihreään vyöhykkeeseen liittyvää toimintaa, koska Green Belt ei ole siellä vielä käytössä. Kunnassa on kuitenkin alettu keskustelemaan vihreästä vyöhykkeestä jo vuonna 2012 tai 2013, jolloin kunta tunnisti vyöhykkeen olemassaolon. Siitä lähtien ideaa on kehitelty eri hankkeissa ja viety sitä kautta ajatusta eteenpäin. Haastateltavien mukaan Green Belt on ollut siis kauan mielessä, ja vuosien varrella on menty hitaasti, mutta määrätietoisesti kohti päämäärää. (Virolahti 2020.)

Haastateltavat kertovat, että Green Belt -hankkeensa kautta kunta on saanut paremmat yhteydet Eurooppaan. European Green Belt -verkosto pitää säännöllisiä kokoontumisia, joissa mietitään suuria strategisia linjauksia. Hankkeen kautta kunta onkin siis saanut suorat linkit näihin tärkeisiin kanaviin: kunta on esimerkiksi päässyt Euroopan vihreän vyöhykkeen uutiskanavaan. Haastateltavien mukaan aina, kun ollaan osa jotakin isompaa, tällaisia mahdollisuuksia tulee automaattisesti. Tätä kautta Virolahdesta saadaan jaettava tietoa ja kunta voidaan ikään kuin ”nostaa maailmankartalle”. Haastateltavat mainitsevat myös, että tällä hetkellä Euroopan ainoa Green Belt -keskus sijaitsee Itävallassa. (Virolahti 2020.)

Haastateltavien mukaan Green Belt yhdistää ihmisiä. He uskovat, että vihreän vyöhykkeen mahdollisuudet ovat todella hyvät, sillä asia on niin uusi ja vähän tunnettu, joten potentiaalia löytyy esimerkiksi juuri tämän uutuusarvon kautta. Lisäksi ihmiset voivat vihreän vyöhykkeen toiminnan kautta löytää erilaisia kontakteja kuin mitä ehkä muuten, kun toimitaan vain omassa seudullisessa tai maakunnallisessa ympäristössä. Haastateltavat kertovat myös, että sama

hanke on käynnissä myös Venäjän puolella, jossa tavoitteet ovat samankaltaisia. Kumppaneiden kautta saadaan yhteys tärkeisiin tahoihin, ja heidän kanssaan pidetään yhteyttä hankkeen jälkeenkin. Haastateltavat nostavat myös esille tämänkaltaisen laajan eurooppalaisen yhteyden olevan todella kiinnostava. Myös eurooppalaisen näkökulman kytkemisen kahdenväliseen Suomi – Venäjä yhteistyöhön haastateltavat näkevät kiinnostavana. He lisäävät myös, että vihreässä vyöhykkeessä paikallisuus ja kansainvälisyys yhdistyvät. (Virolahti 2020.)

Haastateltavat summaavat ottavansa nyt vihreän vyöhykkeen käsitettä haltuun ja toiveidensa sekä odotustensa olevan sen suhteen korkealla tässä vaiheessa. He pohtivat myös miten hienoa olisi, jos joskus olisi mahdollista, että juuri Virolahdelta käsin pääsisi rajan yli tutustumaan Suomenlahden saariin sekä Virolahden vanhoihin saariin, kuten Paatioon ja Pitkäpaasiin, jotka ovat entistä Suomea. He miettivät, että olisi myös hienoa, jos Itäisen Suomenlahden kansallispuisto sekä Luoteis-Venäjän luonnonpuisto voitaisiin joskus ikään kuin yhdistää. (Virolahti 2020.)

6.7 Yhteenveto ja pohdinta

Selvityksen keskeisin tulos oli se, että ainakaan haastatteluihin osallistuneilla tahoilla ei tällä hetkellä ole vihreän vyöhykkeen nimellä varustettua matkailutoimintaa. Luonnollisesti teema ei tällöin suoraan tule esille tahojen matkailumarkkinoinnissakaan. Kuitenkin tähän teemaan sopivia matkailutuotteita, -kohteita tai muita resursseja löytyi kaikilta tahoilta. Kaikki tahot olivat myös muuten tavalla tai toisella mukana vihreän vyöhykkeen toiminnassa. Haastateltavista tahoista Virolahtea voidaan pitää jonkinlaisena poikkeuksena, koska vihreää vyöhykettä ja matkailua yhdistävää toimintaa oli kuntaan suunnitteilla (Virolahti 2020). Kaikki haastateltavat nostivat esille luonnon vihreään vyöhykkeeseen liittyvänä merkittävänä seikkana. Kulttuuriin tai historiaan liittyviä mainintoja oli huomattavasti vähemmän: vain kahdessa viidestä haastattelusta mainittiin kulttuuri tai historia selkeästi osana vihreää vyöhykettä. Tästä voidaan päätellä, että vihreä vyöhyke käsitetään enemmän luontoon pohjautuvana asiana.

Haastatteluissa pureuduttiin myös joihinkin vihreään vyöhykkeeseen liittyviin haasteisiin. Vihreän vyöhykkeen tarkoituksen sisäistäminen, työskentelytapojen tehokkuus sekä yleisesti ottaen viisumikäytännöt olivat esimerkiksi asioita, joihin toivottiin jonkinlaista kehitystä tai muutosta. Mielestäni erinomainen näkökulma oli Metsähallituksen Luontopalveluiden (2020) haastattelussa esille tullut pohdinta Visit Finlandin osallisuudesta vihreään vyöhykkeeseen. Uskon, että Visit Finland merkittävänä matkailun edistäjänä olisi juuri se oikea taho, jonka kautta vihreä vyöhyke pääsisi matkailullisesti aivan uudelle tasolle.

Kaikki alueet olivat jokseenkin epätietoisia siitä, miten muualla Suomessa vihreää vyöhykettä on hyödynnetty matkailussa. Osa ajatteli tilanteen olevan samanlainen kuin itsellä, eli teemaa ei olisi sen suuremmin matkailussa käytetty. Osa sen sijaan arveli, että muilla alueilla vihreää vyöhykettä on hyödynnetty mahdollisesti paremmin. Mielenkiintoista oli, että tämän asian suhteen pohjoisessa arveltiin etelää ja etelässä pohjoista. Oletan, että Green Belt -hanke, joka Sallan haastattelussa (Salla 2020) mainittiin, oli juuri Virolahden Green Belt Connecting People -hanke, joten oli mielenkiintoista huomata, että Lapissa asti oli kuultu siitä. Vihreän vyöhykkeen kohderyhmiksi nähtiin useita eri kohderyhmiä, ehkä kuitenkin suurimpana kohderyhmiä kuvaavana piirteenä oli kiinnostus luontoon.

Haastatteluissa oli vahvasti esillä yhteistyö, etenkin Venäjän kanssa. Tuli ilmi, että sitä on tehty monella alueella pitkään, tehdään edelleen ja tullaan tekemään jatkossakin. Yhteistyö laajasti ja aktiivisesti niin Suomen sisällä kuin kansainvälisestikin koko vyöhykkeen kesken nähtiin toivottavana vihreän vyöhykkeen kannalta. Vaikka tällä hetkellä kyseiset tahot eivät vihreää vyöhykettä matkailutoiminnassaan hyödynnäkään, huokui haastateltavista kiinnostus ja innostus tätä näkökulmaa kohtaan, mikä oli ilo huomata. Kaikki uskoivat niin vihreällä vyöhykkeellä itsessään kuin sen laajentamisessa matkailun tarkoituksiin olevan suuresti potentiaalia, jonka hyödyntäminen on kokeilemisen arvoista.

Selvityksen toteutus onnistui kohtuullisen hyvin. Haastateltavien määrä oli melko pieni, minkä vuoksi tämän selvityksen pohjalta ei voida esittää vihreän

vyöhykkeen matkailullisen hyödyntämisen tilannetta koko Suomessa täysin aukottomasti. Vaikka alun perin suunniteltu alueellinen otos ei aivan toteutunut ja aineisto jäi lisäksi yhtä haastattelua vajaaksi siitä, mitä olin aluksi suunnitellut, koen, että tämä selvitys antaa kuitenkin jonkinlaista kuvaa aiheesta lähes Suomen vihreän vyöhykkeen koko pituudelta. Potentiaalisia haastateltavia etsin toimeksiantajan avulla sekä itsenäisesti internetistä. Haastateltavien saaminen oli odotetusti hieman hankalaa, ja siksi aineistonkeruu venyi vähän suunnitellusta aikataulusta pidemmälle. Haastattelujen nauhoitus onnistui pääasiassa hyvin, mutta toisinaan kuuluvuus oli huono, jolloin jotkin sanat tai lauseet jäivät vähän epäselviksi. Puolistrukturoidun teemahaastattelun valitseminen tutkimusmenetelmäksi oli kuitenkin mielestäni oikea ratkaisu, sillä haastattelutilanteet olivat sujuvia ja sain menetelmällä tarvittavat tiedot.

Haastattelukysymykseni osoittautuivat haastatteluja tehdessäni hieman epärelevanteiksi, ainakin osittain. Tarkoitukseni oli ottaa selvää mahdollisimman monipuolisesti, millaista vihreään vyöhykkeeseen liittyvää matkailutoimintaa kullakin alueella on, mutta kun osoittautuikin, ettei sitä Suomessa vielä oikeastaan ole, oli kysymyksiä haastattelutilanteessa sovellettava. Täten esimerkiksi vastaaminen Teema 2:n kysymyksiin ”Mistä saakka teillä on ollut vihreää vyöhykettä hyödyntävää matkailutoimintaa?” sekä ”Miten toiminta on muuttunut?” oli oikeastaan mahdotonta. Kysymyksiä sovellettiin lähinnä niin, että haastateltavat pääsivät kertomaan alueensa matkailutoiminnasta ja vihreän vyöhykkeen toiminnastaan yleensä, erillisinä kokonaisuuksina pohtien sitä, miten nämä voitaisiin yhdistää. Kysymykseni olivatkin ehkä hieman aikaansa edellä, eli näitä asioita voitaisiin kysyä uudestaan 10–20 vuoden päästä, jolloin vihreään vyöhykkeeseen pohjautuvaa matkailutoimintaa olisi usealla alueella ollut toiminnassa jo mahdollisesti jonkin aikaa. Silloin myös asettamani teemat, nykytilanne, tausta ja tulevaisuus, toimisivat paremmin ja antaisivat syvän ja kokonaisvaltaisen kuvan toiminnasta ja sen muutoksista.

Mielestäni haastattelut ovat linjassa työni viitekehysten kanssa. Työni teoria-pohja ja sen keskeiset käsitteet, Green Belt ja luontomatkailu, korreloivat haastattelujen tulosten kanssa. Haastatteluissa tuli ilmi vihreän vyöhykkeen luonnetta sekä hallinnollista rakennetta, joita myös työni teoriaosiossa esiteltiin.

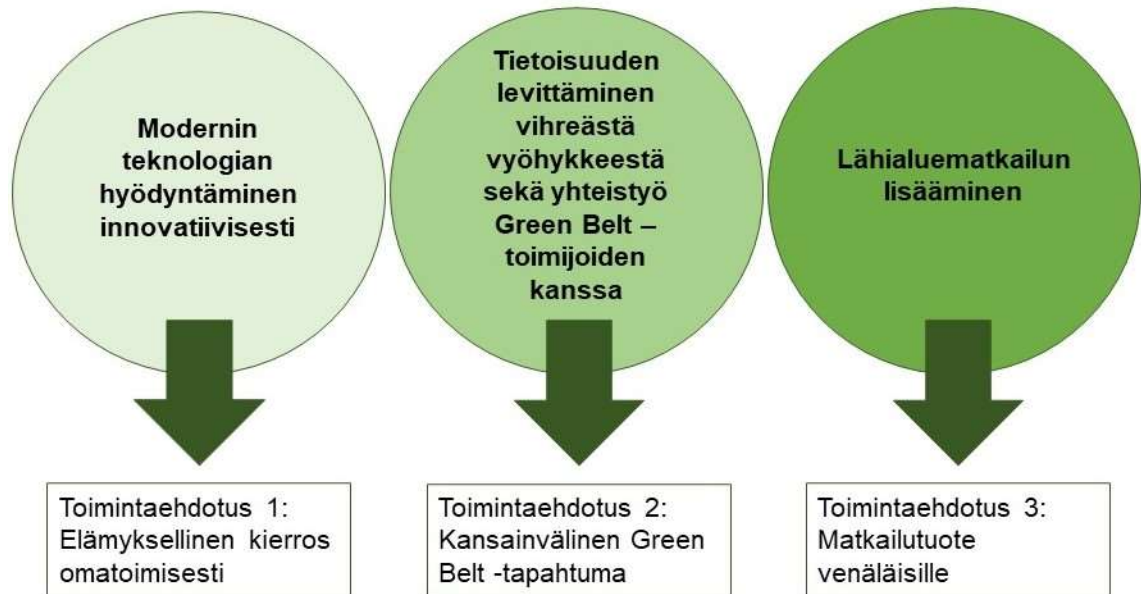
Haastatteluissa tuli myös hyvin vahvasti esille luontomatkailu ja siihen liittyviin teemoihin liittyviä asioita, kuten vastuullisuus, kestävyys, kehittäminen ja trendit.

Vaikka vaikuttaa siltä, että vihreän vyöhykkeen hyödyntäminen matkailussa on vielä hyvin alkutekijöissään, on Suomella kuitenkin intoa panostaa teemaan. Aiemmin esille tullut Elma-matkat sekä tuleva Virolahden Green Belt -keskus muodostavat yhdessä ainakin jo kaksi suoraan vihreää vyöhykettä hyödyntävää matkailutoimintaa. Mikäli muualla Euroopassa varsinaisia tuotteita teemaan liittyen ei ole, voisiko Suomi ollakin vihreän vyöhykkeen matkailukäytön edelläkävijä?

7 Toimintaehdotukset

7.1 Lähtökohdat

Tässä osiossa esitellään Virolahden Green Belt -luontokeskukselle suunnittelemani toimintaehdotukset. Nämä kolme toimintaehdotusta ovat esimerkkejä matkailutuotteista ja tapahtumasta. Ne voivat toimia sellaisenaan, mutta myös mahdollisuudet muokata näitä ideoita ovat loputtomat. Koetin kohdentaa jokaisen toimintaehdotuksen työn tietoperustassa esiin tulleeseen tulevan keskuksen tiettyyn piirteeseen tai tavoitteeseen (kuvio 1). Kehittelin kolmen pidemmälle mietityn toimintaehdotuksen lisäksi myös muita ideoita, joista niistäkin osa pyrkii vastaamaan suoraan keskuksen asettamia ominaisuuksia. Kaikki toimintaehdotukset ja ideat on tehty matkailun näkökulmasta.

Kuvio 1. Toimintaehdotusten vastaavuus luontokeskuksen tavoitteisiin.

Toimintaehdotuksien markkinointia voisivat toteuttaa Visit Virolahti sekä Visit Kotka-Hamina omilla verkkosivuillaan sekä mahdollisesti sosiaalisissa medioissaan. Taloudellisesti katsottuna kaikki toimintaehdotukseni eivät välttämättä ole realistisia toteuttaa. Todellisten kustannusten arviointi ehdotuksille on haastavaa ja ehkä tässä ideoinnin vaiheessa toissijaista, minkä vuoksi jokaiselle toimintaehdotukselle on listattu tarvittavat resurssit ja mahdollisia rahoitusvaihtoehtoja, mutta sen tarkemmin niiden kustannuksiin ei ole tässä työssä syvennytty.

7.2 Toimintaehdotus 1: Elämyksellinen opastus omatoimisesti

Ensimmäisenä toimintaehdotuksena on matkailutuote: Elämyksellinen ja oma-toiminen opastuskierros Virolahden Green Belt -keskuksessa. Ideana on erottaa tavallisesta opastetusta kierroksesta osallistavia elementtejä käyttäen. Kuten aiemmin tulikin jo ilmi, keskuksen on tarkoitus olla ajanmukainen hyödyntäen rohkeasti nykyteknologian luomia mahdollisuuksia. Juuri tätä ajatusta käytetään perustana tässä tuotteessa.

Kierroksen tavoitteena on tutustuttaa kävijä vihreän vyöhykkeen Suomen alueella oleviin luontokohteisiin, eläimiin ja kasveihin sekä kulttuuriin innostavalla tavalla, ikään kuin pelillistään. Puolakan (2018) mukaan pelillistämässä johonkin prosessiin lisätään peleissä esiintyviä ominaisuuksia. Tässä tapauksessa kyseessä on kuitenkin varsinaisen pelillistämisen sijasta ajatus luoda perinteisen opastuksen korvaava oppimistarkoitusta edustava peli, jolloin pelillistämisen sijaan käytetään termiä hyötypeli. (Puolaka 2018.) Kierroksen tärkein työväline on tablettitietokone, joka ohjaa kävijän läpi keskuksen nähtävyydet. Tabletissa olisi tähän tarkoitukseen luotu sovellus, joka on yksinkertainen, helpokäyttöinen ja visuaalisesti silmää miellyttävä. Sovellus olisi videomainen, sujuvilla siirtymillä varustettu kokonaisuus, jotta sitä olisi mahdollisimman mukava käyttää. Siinä olisi myös eri kielivaihtoehtoja suomen lisäksi, kuten venäjä, saksa, viro ja kiina.

Sovellus kysyisi vihreään vyöhykkeeseen liittyviä erilaisia kysymyksiä hyödyntäen kuvia, liikkuvaa kuvaa sekä ääntä ja antaen aina kolme vastausvaihtoehtoa (kuva 4). Sovelluksessa voitaisiin myös käyttää lisättyä todellisuutta. Lisätty todellisuus tulee sanoista *augmented reality* (AR) ja se tarkoittaa virtuaalisten elementtien lisäämistä todelliseen maailmaamme jonkin laitteen, kuten älypuhelimien tai tablettien, välityksellä (Opetushallitus 2020). Joissakin sovelluksen kysymyksissä voitaisiin esimerkiksi kysyä jotakin AR-tekniikalla tuotetusta asiakkaan vieressä näkyvästä liikkuvasta kasvista tai eläimestä. AR-tekniikkaa voisi mahdollisesti olla sovelluksen lisäksi myös keskuksessa muuten: olisi sykkähdyttävää, jos esimerkiksi virtuaalinen karhu kävelisi tilassa vastaan.

Kuva 4. Esimerkkikuva sovelluksesta. Oikea vastaus on C) Kolin kansallispuisto (Kuva: Elina Takala).

Pelissä kerättäisiin myös pisteitä: Ensimmäisellä yrittämällä oikein menneellä vastauksella saisi 2 pistettä, toisella yrittämällä 1 ja kolmannella 0. Kokonaisuudessaan pelin vähimmäispistemäärä olisi 0 pistettä ja enimmäispistemäärä kysymysten kokonaismäärä, esimerkiksi 20, kerrottuna täysillä pisteillä eli kahdella. Väärin menneen vastauksen jälkeen sovellus kertoisi lyhyen faktan valitusta vaihtoehdosta. Lopulta oikein menneen vastauksen jälkeen sovellus ohjaisi äsken esittämänsä kysymykseen liittyvän kohteen luo keskuksessa, jolloin siihen pääsisi tutustumaan paremmin. Olisi myös hienoa, jos näyttelykohteissa pääsisi luontokohteista tehtyjen virtuaaliesityksien lisäksi kokeilemaan virtuaalisesti erilaisia luontomatkailuaktiviteetteja, kuten koskenlaskua, melontaa tai vaikka vaijeriliukua. Kierros jatkuisi näin tabletin ohjauksella keskuksen kohteiden loppuun asti. Luvassa olisi myös palkintoja: yli 30 pistettä saaneelle esimerkiksi kestävästi tuotettu avaimenperä ja täysien pisteiden saajalle ilmaislippu viereiseen Bunkkerimuseoon.

Kierroksen pituus olisi noin 30–60 minuuttia, riippuen kauan kävijä viettää näyttelykohteissa aikaa. Mikäli jonoa syntyisi, voitaisiin kävijöiden välillä pitää 10 minuutin tauotus. Käytännöllistä olisi ehkä myös se, että eri tableteissa kysymykset voisivat mennä eri järjestyksessä, jolloin ruuhkaa samoille kohteille ei pääsisi niin helposti syntymään. Koska keskus on kooltaan pieni, noin 40 m² (Ahopelto 2020b), olisi kierroksen ehkä järkevää ulottua myös ulos. Ulkona sovelluksen AR-toiminnot korostuisivat vielä enemmän, sillä niiden avulla minne vain voitaisiin luoda millaisia kohteita tahansa. Kierros voisi olla maksullinen lisäpalvelu. Hinta voisi olla esimerkiksi kahdeksan euroa. Kävijä saisi kierroksen alussa tabletin keskukselta, jossa niitä olisi yhteensä 20 kappaletta. Tuote olisi saatavilla ympäri vuoden. Aika ajoin sisältöä olisi myös hyvä uusia, jotta vanhoillekin kävijöille olisi mielekästä kokeilla kierrosta useampaan kertaan.

Tämän toimintaehdotuksen kustannuksia olisivat sovelluksen tuottamisesta ja päivityksistä aiheutuvat kulut, markkinointikulut, tabletit ja palkinnot sekä mahdollisesti keskukseen tulevat muut AR-toiminnot ja virtuaaliaktiviteetit. VR- ja AR-tekniikat ovat käsitykseni mukaan kalliita tuottaa, joten rahoitus voi olla esteenä tämän toimintaehdotuksen toteuttamiselle tällaisenaan. Sovelluksen voisi tuottaa jokin tekniikan alan yritys ja myös tuotepalkintojen valmistukseen tarvittaisiin yhteistyökumppani. Tämän toimintaehdotuksen rahoituskanavia voisivat olla esimerkiksi jotkin teknologiaa tukevat apurahat. Muun muassa Opetus- ja kulttuuriministeriö (2020) avustaa esimerkiksi koulutukseen, kulttuuriin ja tieteeseen kytkeytyvää toimintaa. Sovellus voisi mahdollisesti olla saatavilla joskus tulevaisuudessa puhelimillekin, jolloin erillisiä tabletteja kierroksen suorittamiseen ei tarvittaisi. Tällöin tulisi kuitenkin pohtia, miten sovellus toimisi keskuksen alueen ulkopuolella, jotta pelin idea säilyisi ja palkinnoilla olisi merkitystä. Myös lisätyn todellisuuden autenttisuus pienellä puhelimen näytöllä voi olla haaste.

Vaikka kyseessä on tietovisamainen peli, ei kohderyhmä tälle tuotteelle olisi pelkästään lapset ja nuoret, vaan myös aikuisille tämä olisi hauska oppimiskokemus ja teknologinen elämys. Sovelluksen pelimäisyys saisi kävijän hieman haastamaan itseään ja testaamaan tietouttaan. Mahdollisesti sovelluksesta voisi myös kehittää eri tasoisia versioita aikuisille ja lapsille. Kierros toisi lisäarvoa

omatoimisesti kierrettyyn vierailuun keskuksessa ja perehdyttäisi innostavalla ja muistijälkiä jättävällä tavalla vihreän vyöhykkeen ydinasioihin.

7.3 Toimintaehdotus 2: Kansainvälinen Green Belt -tapahtuma

Toisena toimintaehdotuksena on kansainvälinen Green Belt -tapahtuma, joka järjestettäisiin Virolahden Green Belt -keskuksen ja Virolahden Bunkkerimuseon alueella. Tapahtuman ideana on tehdä koko vihreää vyöhykettä tunnetuksi ihmisille, sillä se vaikuttaa olevan edelleen melko tuntematon asia monelle. Tapahtuma olisi informatiivinen mutta myös visuaalisesti näyttävä. Tämä yhden päivän tapahtuma voisi sijoittua syksyyn, jolloin alueella muuten on tapahtumien osalta ehkä vähän hiljaisempaa. Esimerkiksi lokakuun alku voisi olla ajankohdantana hyvä. Koska itse Green Belt -keskus on kooltaan suhteellisen pieni, tarvitaan isoon tapahtumaan suurimmaksi osaksi ulkotiloja ja mahdollisesti Bunkkerimuseon tiloja. Ulkona sijaitsevien pisteiden olisi hyvä olla katettuja sateen varalta.

Tapahtuma olisi luonteeltaan messutyypinen. Mahdollisuuksien mukaan kaikista Euroopan vihreän vyöhykkeen 24:stä maasta tulisi edustajia esittelemään kyseistä teemaa oman maansa näkökulmasta. Jokaisella maalla voisi olla oma esittelypisteensä, osa mahdollisesti myös sisätiloissa. Maat voisivat esitellä siis luontokohteitaan, kulttuuriaan ja vihreän vyöhykkeen hyväksi tekemäänsä työtä. Pisteet voisivat olla visuaalisesti näyttäviä, eli esimerkiksi taustalla voisi pyöriä videomateriaalia seinälle heijastettuna tai ulkona olla muita aiheeseen sopivia koristeita ja pisteiden pitäjillä olla kulttuuriinsa viittaavat asut.

Tapahtuma voisi sisältää myös luentoja. Luennoitsijoina voisivat olla Euroopan vihreän vyöhykkeen organisoimien avainasemassa olevia edustajia organisaatioista IUCN, BfN: EuroNatur sekä European Green Belt Association e.V. kertomassa vihreän vyöhykkeen historiasta, nykytilasta, yhteistyöstä, merkityksestä ja tavoitteista. Myös Virolahti voisi tapahtuman yhtenä järjestäjänä esittäytyä ja kertoa omasta kytköksestään vihreän vyöhykkeeseen. Keskuksen pihalla olevaa näyttämöä (Kaakonkulma 2020) voisi hyvällä säällä käyttää "luentosalina".

Huonolla säällä näyttämölle voisi olla varattu katollinen esiintymislava tai sitten luennot voitaisiin pitää myös Bunkkerimuseon kahvilassa. Siellä on tilaa 50:lle henkilölle (Virolahden Bunkkerimuseo 2020a). Myös verkon kautta esitettävät luennot eli webinaarit olisivat mahdollisia.

Koska tapahtumassa olisi esillä monia maita ja kulttuureita, heräisi kävijöillä mahdollisesti myös innostus matkustamiseen. Matkailu olisi osaltaan pisteissä esillä ja tapahtuman yhtenä teemana voisikin siten olla kestävä matkailu vihreällä vyöhykkeellä niin ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti kuin kulttuurisestikin huomioiden. Myös Virolahden matkailukohteet olisivat esillä tapahtumassa. Vinkkejä kestävään matkailuun voisi olla ympäri tapahtuma-aluetta esimerkiksi kyltein johdattaen pisteeltä toiselle. Lapsille tapahtumassa olisi tarjolla jotakin ajanvietettä, esimerkiksi kasvomaalausta ja turvallinen kiipeilyrata pihalla hyödyntäen puita ja lähimaastoa. Tapahtuma olisi suunnattu kuitenkin lähinnä ympäristöstä ja matkailusta kiinnostuneille aikuisille, mutta pienet aktiviteetit lapsille mahdollistaisivat aiheesta kiinnostuneiden vanhempien osallistumisen tapahtumaan myös lasten kanssa.

Tapahtuma voitaisiin järjestää viikonloppuna, esimerkiksi lauantaina, jotta mahdollisimman moni työssäkäyväkin pääsisi paikalle. Tapahtuman kokonaiskesto voisi olla kello 12.00–18.00. Luentoja tapahtumassa olisi kolme, kukin tunnin mittainen. Ensimmäinen luento pidettäisiin kello 13, toinen kello 14.30 ja kolmas kello 16.00, jolloin luentojen väliin jäisi puolen tunnin tauot ja tapahtuman alkuun sekä loppuun aikaa kiertää pisteissä. Tällöin kävijät pystyisivät halutesaan osallistumaan jokaiselle luennoille. Olisi hienoa, jos tapahtumaan olisi vapaa pääsy, mutta tarvittaessa sisäänpääsystä voitaisiin ottaa aikuisilta pieni maksu, esimerkiksi kolme euroa. Alle 15-vuotiaat voisivat ainakin päästä tapahtumaan ilmaiseksi.

Tapahtuman voisi järjestää ja rahoittaa European Green Belt Association e.V. yhteistyössä Virolahden Green Belt -keskuksen ja Bunkkerimuseon kanssa. Tapahtuman kustannuksiin lukeutuisivat palkat ja muut henkilöstökulut, markki-

nointi, välineistö, tekniikka, turvallisuustoimet, vakuutukset ja muut kulut. Tällainen kansainvälinen tapahtuma saisi varmasti näkyvyyttä paikallismedian lisäksi myös kansainvälisesti Euroopan vihreän vyöhykkeen kanavissa.

7.4 Toimintaehdotus 3: Matkailutuote venäläisille

Kolmas toimintaehdotus on vihreää vyöhykettä ja luontomatkailua yhdistelevä matkailutuote. Koska keskus sijaitsee Virolahden Bunkkerimuseon vieressä, on erinomainen tilaisuus yhdistää näistä kahdesta elementtejä toisiinsa, sillä myös rajaseudun historia on osa vihreää vyöhykettä. Tämä matkailutuote olisi ympäristöstä ja historiasta kiinnostuneille venäläisille aikuisille suunnattu, sekä tietoa että toimintaa sisältävä kokonaisuus. Toki tuote olisi myös sopiva suomalaisille ja mahdollisesti kiinnostava muidenkin maiden kansalaisille.

Kyseessä olisi siis neljän tunnin pituinen opastettu retki Virolahden Green Belt -keskuksen ja Bunkkerimuseon alueella 2–6:lle henkilölle. Aluksi tutustuttaisiin oppaan johdolla keskuksen sisältöihin reilun puolen tunnin ajan. Sen jälkeen lähdettäisiin lähimaastoon, jossa ryhmä pääsisi tutustumaan suomalaiseen luontoon keräten marjoja ja kuunnellen oppaan kertomuksia vihreän vyöhykkeen periaatteista. Tämän jälkeen vuorossa olisi pienen purtavain valmistus yhdessä oppaan kanssa. Tarjolla voisi olla esimerkiksi Retkipaikka.fi -sivuston retkihampurilaiset nyhtökaurapihveillä (Ilosaari 2018). Jälkiruokana toimisivat nokipannukahvit tai tee yhdessä ryhmän itse keräämien luonnonantimien kera. Ruoan jälkeen siirryttäisiin viimeiseen ohjelmanumeroon eli Suomea ja Venäjää yhdistävän sotahistorian pariin kulkien Salpalinjaa pitkin ja tutkien Bunkkerimuseon linnoituskohteita oppaan johdolla vihreän vyöhykkeen näkökulmasta.

Tämän tuotteen ytimessä on oppaan toiminta, jonka olisi syytä olla innostavaa, ammattitaitoista, informatiivista, kiinnostusta herättävää ja mukaansatempaavaa. Myös venäjän kielen taito olisi englannin ja suomen lisäksi tärkeä, jotta kohderyhmä saisi mahdollisimman paljon kokemuksesta irti. Opastus voisi olla myös vuorovaikutteista: Opas voisi kysellä esimerkiksi venäläisiltä asiakkailta

heidän luontokokemuksiinsa, kulttuuriinsa tai sotahistoriaan liittyviä asioita omasta kotimaastaan.

Nelituntinen retki jakautuisi ajallisesti näin: Vierailu Green Belt -keskuksessa 45 minuuttia, aktiviteetti metsässä 45 minuuttia, ruoanlaitto ja ruokailu 1,5 tuntia ja tutustuminen Salpalinjaan 1 tunti. Parkkipaikka olisi lähellä ja WC-tilat helposti saavutettavissa koko retken ajan, sillä retkellä pysyttäisiin Bunkkerimuseon ja Green Belt -keskuksen lähetyvillä. Retki olisi mahdollista tarvittaessa muokata esteettömäksi palveluksi. Esimerkiksi Bunkkerimuseon ulkokohteista osaan pääsee pyörätuolilla (Virolahden Bunkkerimuseo 2020b). Retki voisi olla saata-villa tilauksesta heinä-lokakuun ajan. Siten kesällä metsästä voitaisiin kerätä mustikoita ja syksymmällä puolukoita ja sieniä. Retkeä järjestäisi luontokeskus yhteistyössä Bunkkerimuseon kanssa. Retken hinta koostuisi oppaan palkasta, ruokatarvikkeista, muista välineistä sekä markkinoinnista. Tätä tuotetta olisi kohderyhmän saavuttamiseksi erittäin tärkeää markkinoida venäläisten markkinointikanavissa.

7.5 Muut lisäideat

Virolahden Green Belt -luontokeskus tarjoaa useita mahdollisuuksia vihreän vyöhykkeen hyödyntämiseen monesta näkökulmasta. Vihreää vyöhykettä voidaan tuoda esille erilaisten tapahtumien, tempausten, tuotteiden ja palveluiden kautta sekä lisätä tietoisuutta käsitteestä niin paikallisesti kuin kansainvälisesti-kin. Virolahdella on tähän nyt ainutlaatuinen mahdollisuus keväällä valmistuvan keskuksensa ja käsitteen konkreettisen käyttöönoton kautta.

Näiden kolmen edellä mainitun toimintaehdotuksen lisäksi Green Belt -teemaa voitaisiin hyödyntää myös esimerkiksi keskuksella järjestettävissä yritysten työhyvinvointipäivissä ja eri kohderyhmien, kuten ala- ja yläkoululaisten, lukiolais-ten tai eläkeläisten retkipäivissä. Myös perheille voisi luoda omia kokonaisuuksia. Sisällön esittämistä olisi tärkeä muokata aina kohderyhmälle sopivaksi esimerkiksi näin: Lapsille sisältö ilmenisi enemmän leikin ja tarinan kautta esimerkiksi toiminnallisella seikkailukierroksella, nuorille toiminnan ja tehtävien

kautta ja aikuisille ja ikääntyneille enemmän informatiivisilla elementeillä synnyttään pohdintaa ja keskustelua. Esimerkiksi kierrätykseen liittyen sisältöä voitaisiin muokata kaikille kohderyhmille sopivaksi ja mielenkiintoiseksi tarjoten tietoa kestävästä arvoista ja vastuullisemmasta elämäntyylistä.

Vihreän vyöhykkeen tulevaisuutta ajatellen lapsille ja nuorille suunnattuun materiaaliin kannattaa panostaa, sillä he ovat niitä, jotka pitkällä tähtäimellä tulevat vaikuttamaan vihreän vyöhykkeen tilanteeseen. Esimerkiksi erilaiset rastitapahumat nuorille, joissa kierrettäisiin erilaisia vihreän vyöhykkeen teemaan liittyviä rasteja, voisivat olla hauskoja toimintapäiviä. Jollakin rastilla voisi esimerkiksi olla palapeli, jossa Euroopan vihreän vyöhykkeen maat tulisi järjestää maantieteelliseen järjestykseen pohjoisesta etelään.

Keskuksella voitaisiin järjestää myös erilaisia teemapäiviä. Teemapäiviä on mahdollista järjestää ympäri vuoden, ja niiden avulla kuntaan voidaan saada toimintaa myös hiljaisempina kausina. Omien teemapäivien lisäksi myös kansalliset ja kansainväliset teemapäivät voivat antaa aihetta toiminnalle. Monet luontoon liittyvät merkkipäivät, kuten Suomen luonnon päivä elokuun viimeisenä lauantaina, Kosteikkopäivä elo-syyskuun vaihteessa (Luontopäivä 2017a), Euroopan kansallispuistopäivä 24.5 (Luontopäivä 2017b), Maailman metsäpäivä 21.3, Kansainvälinen luonnon monimuotoisuuden päivä 22.5 tai vaikka Uhanalaisten eläinlajien päivä 7.9 (Luontopäivä 2017c) soveltuisivat hyvin vihreän vyöhykkeen teemaan.

Jokainen teemapäivä painottaisi aina jotakin tiettyä vihreän vyöhykkeen osaluetta. Myös jotkin kulttuuriin liittyvät merkkipäivät voitaisiin yhdistää vihreään vyöhykkeeseen. Esimerkiksi 9.5. vietettävänä Eurooppa-päivänä (Euroopan unioni 2020) esillä voisivat olla vihreän vyöhykkeen alueen kulttuurit ja yhteistyö. Toki Eurooppa-päivässä on paljon esillä myös EU (Euroopan unioni 2020) eivätkä kaikki Euroopan vihreän vyöhykkeen maat kuulu Euroopan unioniin. Toisaalta Eurooppa-päivässä on kuitenkin pohjimmiltaan kyse Euroopan rauhasta ja yhtenäisyydestä (Euroopan unioni 2020).

Keskuksella voitaisiin järjestää myös ilmastoon liittyvä teemapäivä, jossa pohdittaisiin ilmastonmuutoksen vaikutuksia vihreään vyöhykkeeseen. Myös erilaisia luentoja voisi olla ympäri vuoden niin fyysisesti kuin verkossakin. Hienoa olisi myös, jos Virolahdella järjestettäisiin joskus tulevaisuudessa yksi vihreän vyöhykkeen paneurooppalaisista Green Belt -konferensseista. Keskuksen valmistuttua Virolahti olisi hyvin potentiaalinen paikka tämän pitämiseen. Toimeksiantajan haastattelussa (Virolahti 2020) tuli esille, että tällä hetkellä vain Itävallassa on vastaavanlainen keskus, joten Virolahti on kansainvälisestikin ajatellen saamassa keskuksestaan erinomaisen matkailuvaltin ja ylipäätään toimimassa edistyksellisesti vihreän vyöhykkeen saralla matkailullisesti.

Toimeksiantajan haastattelussa (Virolahti 2020) tuli esille myös, että Virolahden kunnan kaikki matkailutoiminta liitetään vihreään vyöhykkeeseen. Virolahdelle voisikin suunnitella ylipäätään valmiita matkapaketteja kaikkine yöpymisineen ja kuljetuksineen, joissa hyödynnettäisiin monipuolisesti Virolahden kaikkea matkailutarjontaa. Koska kunta on hieman hankalien julkisten liikenneyhteyksien päässä, alentaisivat valmiit kyydit kynnystä lähteä tutustumaan syrjäiseen ja kiehtovaan pikkukuntaan kauempaakin. Paketteihin voisikin siis sisällyttää esimerkiksi Harjun oppimiskeskuksen, Green Belt -keskuksen ja Bunkkerimuseon tarjontaa. Omatoimimatkailu on nykyään hyvin suosittua, mutta uskon, että matkapaketit voisivat tuoda sille hyvää vastapainoa ja houkutella uusia kohderyhmiä.

Tilaa kunnassa olisi myös erilaisille aktiviteeteille joihin ikään kuin huomaamatta voisi lisätä vihreän vyöhykkeen sanomaa ja siten lisätä tietoisuutta käsitteen olemassaolosta. Kunnan merenläheisyys luo mahdollisuuksia nykyistä laajemmin erilaisille aktiviteeteille, kuten kalastusretkille, erilaisille teemaretkille lähisaariin, melonnalle, purjehdukselle, lauttasaunalle tai vaikka flyboardingille. Myös laajempi välinevuokraus voisi tuoda iloa niin paikallisille kuin matkailijoillekin. Vuokrattavat kalastusvälineet, kajakit, poimurit tai tentsilet eli puissa riippuvat teltat mahdollistaisivat erilaisten aktiviteettien kokeilemistä omatoimisesti.

8 Eettisyys ja jatkotutkimusideat

Opinnäytetyötä varten haastateltavia henkilöitä lähestyttiin sähköpostitse saatekirjeellä (liite 1), jossa heitä informoitiin työn tarkoituksesta, henkilötietojen käsittelystä sekä haastattelukysymyksistä. Nauhoitettuja haastatteluja ja niihin liittyviä kirjallisia muistiinpanoja käsiteltiin luottamuksellisesti ja ne hävitetään opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. Jokaiselle haastateltavalle lähetettiin heidän haastattelustaan tehty tuotos sisällöllisesti tarkistettavaksi ennen työn julkaisua. Tämän avulla asiavirheet saatiin oikaistua, ja siten myös työn luotettavuus parani. Opinnäytetyö noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Opinnäytetyössä on viitattu muiden tekijöiden teoksiin Karelia-ammattikorkeakoulun viittausohjeita noudattaen ja kaikki työssä käytetyt teokset löytyvät työn lopussa olevasta lähdeluettelosta.

Opinnäytetyöni jatkokehitysmahdollisuuksia on useita. Hyödyllistä olisi ehkä vielä tarkemmin selvittää, millaisena Suomessa maakuntatasolla vihreän vyöhykkeen matkailunäkökulma nähdään. Kiinnostavaa olisi tutkia tätä ottamalla selvitykseen mukaan myös Norja ja Venäjä, jolloin saataisiin tietoa koko Fennoskandian vihreän vyöhykkeen alueelta. Samaa voisi toteuttaa myös vihreän vyöhykkeen kolmella muulla alueella, jolloin saataisiin kaikki nämä selvitykset yhdistettynä laaja ja kattava käsitys koko Euroopan vihreän vyöhykkeen matkailullisesta hyödyntämisestä, sen nykytilanteesta ja kehitysmahdollisuuksista. Kiinnostavaa olisi myös selvittää vihreän vyöhykkeen kohderyhmiä ja eri maa-alaisten tietoisuutta vihreästä vyöhykkeestä tai heidän matkailuaan kyseisellä alueella. Green Belt tarjoaa itsessään monia mahdollisuuksia erilaisille tutkimuksille eri näkökulmista, joista matkailu luonnollisesti on vain yksi, joten mukaan lukien myös muut tieteenalat tutkimusmahdollisuuksia on paljon.

9 Lopuksi

Tämä opinnäytetyö oli hyvin kokonaisvaltainen oppimisprosessi. Haastattelujen tekeminen, tieteellinen kirjoittaminen ja ison kokonaisuuden hallitseminen opettivat paljon ja auttoivat minua kehittymään ammatillisesti. Vihreä vyöhyke ei ollut minulle aiemmin tuttu, joten työn kautta pääsin perehtymään aivan uuteen aiheeseen, mikä oli kiinnostavaa. Työhön jäi paljon parannettavaa, mutta oppimistehtävänä se oli juuri siksi antoisa.

The European Green Belt Initiative edustaa monen toimijan yhteistä päämäärää turvata arvokas luontomme. Työtä tämän tavoitteen eteen tehdään monella tasolla, ja kaikki toimet tuovat oman panoksensa edessä hämmäyttävään päämäärään, joskin luonnonsuojelutyö on luonteeltaan jatkuvaa, eikä varmasti koskaan tule täysin valmiiksi. Luontomatkailua voidaan tarkastella monelta kannalta. Pienten paikkakuntien, kuten Virolahden, osalta varsinkin luontomatkailutoiminnan kasvattaminen ja kehittäminen kestävyysnäkökulma huomioiden ovat merkittävässä osassa.

Vihreän vyöhykkeen hyödyntäminen matkailussa ei Suomessa ole vielä täydessä potentiaalissaan. Potentiaalia kuitenkin löytyy, joten nyt vihreän vyöhykkeen organisoinnissa täytyisi vain ottaa matkailu yhdeksi keskeiseksi kehittämistehtäväksi ja keksiä innovatiivisia ratkaisuja teeman tuotteistamiseksi.

Kuluvana vuonna maailmaa ravistellut koronapandemia on asettanut matkailualalle monia haasteita. Tässä työssä suunnittelemini toimintaehdotuksien toteuttaminen ei tällä hetkellä ole koronan vuoksi mahdollista, mutta ehkä joskus tulevaisuudessa ne voidaan nähdä käytössä. Ehdotuksille voidaan osittain suunnitella myös virtuaalisia vaihtoehtoja ainakin tapahtumien ja luentojen osalta. Koronan myötä virtuaalimatkailu ja luonto lukuisine mahdollisuuksineen ovat yhä vahvemmin matkailun tulevaisuutta.

Opinnäytetyötäni voidaan hyödyntää vihreän vyöhykkeen matkailullisen näkökulman ymmärtämisessä. Työn teoriapohjaa voidaan hyödyntää tiedonhaullisiin

tarpeisiin, ja selvitys tarjoaa yleistietoa vihreän vyöhykkeen matkailun tilanteesta. Vaikka suunnittelemani toimintaehdotukset on periaatteessa suunnattu yhdelle kunnalle, voidaan niitä käyttää inspiraationa myös muilla alueilla. Toivon, että opinnäytetyöstäni olisi mahdollisimman paljon hyötyä etenkin kaikille työssä osallisena olleille.

Lähteet

- Ahopelto, S. 2020a. Projektiasiantuntija. Virolahden kunnan matkailutoimi. Sähköposti 9.12.2020.
- Ahopelto, S. 2020b. Projektiasiantuntija. Virolahden kunnan matkailutoimi. Sähköposti 19.11.2020.
- Aitomaaseutu. 2020. Maaseutumatkailu.
<https://www.aitomaaseutu.fi/teemat/maaseutumatkailu>. 30.11.2020.
- Aware Impact. 2019. 10 Negative Effects of Tourism You Should Know About.
<https://awareimpact.com/negative-effects-of-tourism/>. 29.11.2020.
- BfN, Bundesamt für Naturschutz. 2020. The European Green Belt.
<https://www.bfn.de/en/activities/protecting-habitats-and-landscapes/the-green-belt/europe.html>. 6.6.2020.
- Business Finland. 2020a. Luontoaktiviteetit osana luontomatkailua.
<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tuotekehitys-ja-teemat/luontomatkailu/>. 4.8.2020.
- Business Finland. 2020b. Kestävyys matkailuvalttina.
<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/kestava-matkailu-lyhyesti>. 23.11.2020.
- Business Finland. 2020c. Suuralue- ja partneriyhteistyö.
<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/toiminta-suomessa/suuralue--ja-partneriyhteistyo/>. 8.8.2020.
- Ćorluka, G. 2014. Seasonality in Tourism – causes, implications and strategies.
https://www.academia.edu/8670280/SEASONALITY_IN_TOURISM_causes_implications_and_strategies. 29.11.2020.
- Cursor Oy, Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö. 2019a. Green Belt Connecting People – kansainvälinen hanke käynnistynyt.
<https://www.epressi.com/tiedotteet/hanketiedotteet/green-belt-connecting-people-kansainvalinen-hanke-kaynnistynyt.html>. 14.6.2020.
- Cursor Oy. 2019b. Luonnostaan vahva Kotkan-Haminan seutu.
<https://www.visitkotkahamina.fi/>. 22.8.2020.
- EuroNatur Foundation. 2020. European Green Belt.
<https://www.euronatur.org/en/what-we-do/campaigns-and-initiatives/european-green-belt/>. 5.6.2020.
- European Commission. 2019. Guidance on a strategic framework for further supporting the deployment of EU-level green and blue infrastructure.
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2019/EN/SWD-2019-193-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>. 15.8.2020.
- European Green Belt Association. 2018a. Structure.
<https://www.europeangreenbelt.org/initiative/structure/>. 7.9.2020.
- European Green Belt Association. 2018b. Pan-European Green Belt Conferences.
<https://www.europeangreenbelt.org/activities/pan-european-green-belt-conferences/>. 22.11.2020.
- European Green Belt Association. 2018c. Fennoscandia.

- <https://www.europeangreenbelt.org/european-green-belt/fennoscandia/>. 13.6.2020.
- European Green Belt. 2016. Summary Report of the 9th Pan-European Green Belt Conference.
https://www.euronatur.org/fileadmin/docs/projekte/Gruenes_Band/Summary_Report_Pan-European_Conference_2016_FINAL.pdf. 10.6.2020.
- Euroopan komissio. 2015. EU:n suojelualueet – Natura 2000.
https://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/natura2000/index_fi.htm. 20.8.2020.
- Euroopan unioni. 2020. Eurooppa-päivä.
https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day_fi. 31.10.2020.
- Fuggle, L. 2015. 6 travel trends for 2016 that will drive the global tourism industry.
<https://www.treksoft.com/en/blog/travel-industry-trends-2016>. 11.8.2020.
- Gorelkina, K. 2019. Green Belt Connecting People.
https://kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/ymp%C3%A4rist%C3%B6_ja_luonnonvarat/Katja_Gorelkina_GreenBeltConnectingPeople_FVV.pdf. 19.6.2020.
- Green Ideas For Tourism. 2020. Kestävä matkailu.
<http://www.greentourism.eu/fi/Post/Name/SustainableTourism>. 29.11.2020.
- Haataja, H.-M. 2006. Vihreä vyöhyke – luonnonsuojelua yhteisvoimin. Haastattelututkimus Suomen ja Venäjän rajanläheisten alueiden suojelusta ja kehityksestä. Ympäristöpolitiikan pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Yhdyskuntatieteiden laitos.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/93091/gradu00830.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 11.9.2020.
- Haltia. 2020. Green Belt.
<https://www.haltia.com/en/hiking-in-finnish-nature/green-belt/>. 13.12.2020.
- Harjun oppimiskeskus. 2020a. Ohjelmapalvelut.
<http://www.harjunopk.fi/fi/matkailupalvelut/ohjelmapalvelut>. 20.8.2020.
- Harjun oppimiskeskus. 2020b. Luontonäyttämö Vahtivuori.
<http://www.harjunopk.fi/fi/matkailupalvelut/luonton%C3%A4ytt%C3%A4m%C3%B6-vahtivuori>. 20.8.2020.
- Heinrichs, A. K. & Schwaderer, G. 2019. The European Green Belt. Teoksessa European Commission. Guidance on a strategic framework for further supporting the deployment of EU-level green and blue infrastructure, 56–59.
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2019/EN/SWD-2019-193-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>. 15.8.2020.
- Hurppu Horizon Centre Oy. 2020. Hurppu Horizon Project.
<https://www.hurppu.fi/>. 20.8.2020.
- Ilosaari, T. 2018. Miten toimii nyhtökaurapihvi retkihampurilaisen välissä? Testaa nämä 4 hampurilaista supermaukkaine lisukkeineen.

- <https://retkipaikka.fi/miten-toimii-nyhtokaurapihvi-retkihampurilaisen-valissa-testaa-nama-4-hampurilaista-supermaukkaaine-lisukkeineen/>. 2.11.2020.
- IUCN, International Union for Conservation of Nature. 2020. The Green Belt Initiative. <https://www.iucn.org/regions/eastern-europe-and-central-asia/projects/completed-projects/green-belt-initiative>. 6.6.2020.
- Jokinen, M. 2001. Luontomatkailu Tunturi-Lapissa: näkökulmia tutkimustarpeisiin. Teoksessa Järviluoma, J. & Saarinen, J. (toim.) Luonnon matkailu- ja virkistyskäyttö tutkimuskohteena. Rovaniemen tutkimus- asema. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 796, 137–151. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/521427>. 11.8.2020.
- Jänkä, S. 2019. Matkailun toimialaraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2019:3. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161292/TEM_3_2019_Matkailun_toimialaraportti.pdf. 8.8.2020.
- Järviluoma, J., Saarinen, J. & Vasama, A. 1995. Esipuhe. Teoksessa Järviluoma, J., Saarinen, J. & Vasama, A. (toim.). ”Jos metsään haluat mennä...”. Näkökulmia luonnon virkistys- ja matkailukäyttöön. Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimusasema. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 571, 4. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/521200>. 4.8.2020.
- Järviluoma, J. & Saarinen, J. 2001. Esipuhe: luontomatkailu ja luonnon virkistyskäyttö tutkimuskohteina. Teoksessa Järviluoma, J. & Saarinen, J. (toim.) Luonnon matkailu- ja virkistyskäyttö tutkimuskohteena. Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimusasema. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 796, 5–6. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/521427>. 11.8.2020.
- Järviluoma, J. 2006. Turistin luonto. Tutkimus luonnon merkityksestä matkailun vetovoimatekijänä neljässä Lapin matkailukeskuksessa. Väitöskirja: Lapin yliopisto. Kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta. Rovaniemi. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61742/Jari_J%c3%a4rvi-luoma_v%c3%a4it%c3%b6skirja.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 4.8.2020.
- Kaakonkulma. 2020. Green Belt -keskus sai muodon talven aikana. Kaakonkulma 52 (21), 8.
- Kallunki, E. 2017. Tutkimukset todistavat, että metsä on mahtava stressilääke: Laskee sydämen sykettä ja vähentää lihasjännitystä. <https://yle.fi/uutiset/3-9548399>. 29.11.2020.
- Kansallinen biodiversiteettiohjelma. 2018. Fennoskandian vihreä vyöhyke. <https://www.luonnontila.fi/toimintaohjelma/toimenpiteet/kansainvaliset-asiat/fennoskandian-vihrea-vyohyke>. 15.6.2020.
- Konu, H., Tyrväinen, L., Pesonen, J., Tuulentie, S., Pasanen, K. & Tuohino, A. 2017. Uutta liiketoimintaa kestävä luontomatkailun ja virkistyskäytön ympärille – Kirjallisuuskatsaus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 45/2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79836>. 6.8.2020.
- Kreutz, M. 2015. European Green Belt Initiative.

- <https://www.europarc.org/wp-content/uploads/2015/02/Melanie-Kreutz-European-Green-Belt-Initiative-TransParcNet2015.pdf>. 25.9.2020.
- Kymenlaakson liitto. 2020. Fennoskandian vihreä vyöhyke. <https://www.kymenlaakso.fi/aluesuunnittelu/ymparisto-ja-luonnonvarat/fennoskandian-vihreae-vyoehyke>. 14.6.2020.
- Larvio, A.-J. 2020a. Green Belt -luontokeskuksen rahoituskuviot uusiksi Virolahdella – Venäläisen yhteistyökumppanin Johanneksen kaupungin talousongelmat syynä. Kymen Sanomat. <https://kymensanomat.fi/uutiset/lahella/71cd8863-48ac-445b-b2e3-8474056fa6e3>. 19.6.2020.
- Larvio, A.-J. 2020b. Green Belt -infopiste bunkkerimuseolle. Kymen Sanomat 118 (167), 10.
- Lexico. 2020a. Fennoscandia. <https://www.lexico.com/definition/fennoscandia>. 30.11.2020.
- Lexico. 2020b. Scandinavia. <https://www.lexico.com/definition/scandinavia>. 13.12.2020.
- Luontopäivä. 2017a. Kansallisia luontopäiviä. <http://xn--luontopiv-12ac.fi/index.php/luontopaivia/suomessa/>. 31.10.2020.
- Luontopäivä. 2017b. Euroopan luontopäiviä. <http://xn--luontopiv-12ac.fi/index.php/luontopaivia/euroopassa/>. 31.10.2020.
- Luontopäivä. 2017c. Maailman luontopäiviä. <http://xn--luontopiv-12ac.fi/index.php/luontopaivia/maailmassa/>. 31.10.2020.
- Metla. 2014. Metsästä hyvinvointia (HYV) 2008–2013. Luke, Luonnonvarakeskus. <http://www.metla.fi/ohjelma/hyv/>. 8.8.2020.
- Metla. 2015. Luontomatkailemisen perusta on ekosysteemipalveluissa. Luke, Luonnonvarakeskus. <http://www.metla.fi/voimametsat/luontomatkailemisen.htm>. 3.8.2020.
- Metsähallituksen Luontopalvelut. 2020. Nauhoitettu haastattelu 10.11.2020.
- Metsähallitus. 2020a. Kansallispuistotaulukot. <https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/suojelualueet/kansallispuistot/kansallispuistotaulukot/>. 18.11.2020.
- Metsähallitus. 2020b. Itäisen Suomenlahden kulkuyhteydet ja kartat. <https://www.luontoon.fi/itainensuomenlahti/kartatjakulkuyhteydet>. 20.8.2020.
- Metsähallitus. 2020c. Itäisen Suomenlahden kansallispuisto. <https://www.luontoon.fi/itainensuomenlahti>. 20.8.2020.
- Opetushallitus. 2020. Lisätty todellisuus. http://www10.edu.fi/ammattipeda/?sivu=lisatty_todellisuus. 28.10.2020.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset. <https://minedu.fi/avustukset>. 30.11.2020.
- Osuuskunta Lahden Seudun Kulttuuri- ja Elämymatkailemisen. 2020. European Green Belt matkapaketteja Eurooppalaisille entisen rautaesirippurajan molemmin puolin. <https://elamymatkailemisen.fi/fi/teemamatkat/european-green-belt-matkapaketteja-eurooppalaisille-2021/>. 13.6.2020.

- Parikkala. 2020. Nauhoitettu haastattelu 3.11.2020.
- Pixabay. 2012. Finland. Map. Country. Europe.
<https://pixabay.com/vectors/finland-map-country-europe-23572/>.
 9.12.2020.
- Puolakka, L. 2018. Mikä on pelillistämisen ja pelin ero?
<https://nordicedu.com/blogi/mika-on-pelillistamisen-ja-pelin-ero>.
 16.11.2020.
- Riecken, U., Ullrich, K. & Lang, A. 2006. A vision for the Green Belt in Europe. Teoksessa Terry, A., Ullrich, K. & Riecken, U. The Green Belt of Europe: From Vision to Reality. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, United Kingdom, 3–10.
<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2006-049.pdf>. 7.9.2020.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html.
 23.8.2020.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Teemahaastattelu. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html.
 15.9.2020.
- Saarinen, J. 2005. Luontomatkailun kehittäminen ja tutkimus Suomessa. Metlan työraportteja 20.
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2005/mwp020-14.pdf>.
 4.8.2020.
- Salla. 2020. Nauhoitettu haastattelu 4.11.2020.
- Suomi.fi. 2020. Virolahden kunta, palvelut.
<https://www.suomi.fi/organisaatio/virolahden-kunta/17441db6-78bb-4fdf-809e-192dc4942d4d/palvelut>. 21.11.2020.
- Suomussalmen kunta. 2020. Suomussalmi mukana Fennoskandian vihreän vyöhykkeen Karjalan työvaliokunnassa.
<https://www.suomussalmi.fi/fi/2020/02/20/suomussalmi-mukana-fennoskandian-vihrean-vyohykkeen-karjalan-tyovaliokunnassa/>.
 17.6.2020.
- Suomussalmi. 2020. Nauhoitettu haastattelu 19.10.2020.
- Takala, E. 2015. Kuva 3.
- Takala, E. 2018. Kuva 4.
- Tilastokeskus. 2019. Kuntien avainluvut muuttujina Alue 2020, Tiedot ja Vuosi.
<https://pxnet2.stat.fi:443/PXWeb/sq/96e0fb7c-f1e1-4c1a-bca2-0e77a0287932>. 30.11.2020.
- Tourism Notes. 2020. Adventure Tourism.
<https://tourismnotes.com/adventure-tourism/>. 27.11.2020.
- Turunen, M. 1995. Metsämatkailu – mahdollisuudet ja kehittäminen. Teoksessa Järviluoma, J., Saarinen, J. & Vasama, A. (toim.) ”Jos metsään ha-luat mennä...”. Näkökulmia luonnon virkistys- ja matkailukäyttöön. Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimusasema. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 571, 129–133.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/521200>. 4.8.2020.

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki 2013.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. 11.9.2020.
- UNWTO, The World Tourism Organization. 2002. Ecotourism and protected areas.
<https://www.unwto.org/sustainable-development/ecotourism-and-protected-areas>. 29.11.2020.
- Valtioneuvosto. 2020. Fennoskandian vihreän vyöhykkeen kansallinen työryhmä.
<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM031:00/2013>. 15.6.2020.
- Virolahden Bunkkerimuseo. 2020a. Ryhmille.
<http://www.salpakeskus.fi/fi/ryhmille-0>. 21.11.2020.
- Virolahden Bunkkerimuseo. 2020b. Esteettömyys.
<http://www.salpakeskus.fi/fi/esteett%C3%B6myys-0>. 30.11.2020.
- Virolahden kunta. 2020. Sijainti.
<https://www.virolahti.fi/tietoa-virolahdesta/sijainti/>. 18.8.2020.
- Virolahti. 2020. Nauhoitettu haastattelu 13.10.2020.
- Visit Finland. 2018. Tunne asiakkaasi – Kohderyhmäopas matkailuyrityksille.
<https://www.businessfinland.fi/globalassets/tunne-asiakkaasi---kohderyhmaopas-matkailuyrityksille---visit-finland.pdf>. 12.12.2020.
- Visit Virolahti. 2020. Nähtävyydet.
<https://www.visitvirolahti.fi/nae-koe/nahtavyydet/>. 18.8.2020.
- Väylävirasto. 2020. Vaalimaan rajanylityspaikan kunnostustyöt.
<https://vayla.fi/rajanylityspaikat/vaalimaa>. 10.12.2020.
- Wikimedia Commons. 2011. Map of the European Green Belt.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:EuGB_solid_labels_web.png. 16.11.2020.
- Ympäristöministeriö. 2014a. Fennoskandian vihreästä vyöhykkeestä kestävä kehityksen mallialue.
[https://www.ym.fi/fi-FI/Kansainvalinen_yhteistyö/Fennoskandian_vihrea_vyohyke/Fennoskandian_vihreasta_vyohykkeesta_ks\(28660\)](https://www.ym.fi/fi-FI/Kansainvalinen_yhteistyö/Fennoskandian_vihrea_vyohyke/Fennoskandian_vihreasta_vyohykkeesta_ks(28660)). 14.6.2020.
- Ympäristöministeriö 2014b. The Green Belt of Fennoscandia to become a model area for sustainable development.
<https://valtioneuvosto.fi/-/the-green-belt-of-fennoscandia-to-become-a-model-area-for-sustainable-development>. 12.12.2020.
- Ympäristöministeriö. 2017a. Luonto ja kulttuuri.
https://www.ym.fi/fi-FI/Kansainvalinen_yhteistyö/Fennoskandian_vihrea_vyohyke/Luonto_ja_kulttuuri. 13.6.2020.
- Ympäristöministeriö. 2017b. Strategia 2020.
https://www.ym.fi/fi-FI/Kansainvalinen_yhteistyö/Fennoskandian_vihrea_vyohyke/Strategia_2020. 13.6.2020.
- Ympäristöministeriö. 2019. Fennoskandian vihreä vyöhyke.
https://www.ym.fi/fi-FI/Kansainvalinen_yhteistyö/Fennoskandian_vihrea_vyohyke. 13.6.2020.

Saatekirje

Hei!

Teen opinnäytetyötä vihreän vyöhykkeen matkailukäyttöön liittyen. Olen neljännen vuoden restonomiopiskelija Karelia-ammattikorkeakoulussa Joensuussa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on haastattelujen keinoin selvittää, miten Suomessa on hyödynnetty vihreää vyöhykettä matkailussa ja sitä kautta saada ideoita ja luoda toimintaehdotuksia Virolahden kunnalle, miten se voisi hyödyntää teemaa matkailussa vielä lisää. Olemme siis Virolahden kunnan matkailutoimen kanssa ideoineet työni ja matkailutoimi myös itse osallistuu haastatteluun. Opinnäytetyö tulee myös toimintaehdotuksien lisäksi tarjoamaan tietoa kaikille ylipäätään siitä, miten Suomessa Green Belt -teemaa on matkailussa hyödynnetty.

Lopulliseen opinnäytetyöhön ei tule esille haastateltavien henkilötietoja. Kaikkia haastattelussa tulleita asioita voidaan käyttää lopullisessa opinnäytetyössä, joka on julkinen asiakirja. Haastattelut toteutetaan puhelimitse ja ne nauhoitetaan, jotta voin palata vastauksiin helpommin koostaessani niitä opinnäytetyöhön. Kerätyt haastatteluaineistot hävitetään opinnäytetyön ollessa virallisesti valmis.

Tässä haastattelukysymykset:

Vihreän vyöhykkeen matkailutoiminta nyt

- 1.Millaista vihreään vyöhykkeeseen liittyvää matkailutoimintaa alueellanne on?
- 2.Miten vihreä vyöhyke tulee matkailumarkkinoinnissanne esille?
- 3.Mitä ovat vihreää vyöhykettä hyödyntävien matkailutuotteidenne/-palveluidenne kohderyhmät?
- 4.Mikä on käsityksenne vihreän vyöhykkeen hyödyntämisestä matkailussa muualla Suomessa?

Vihreän vyöhykkeen matkailutoiminnan tausta

- 5.Mistä saakka teillä on ollut vihreää vyöhykettä hyödyntävää matkailutoimintaa?
- 6.Miten toiminta on muuttunut?

Vihreän vyöhykkeen matkailun tulevaisuus

- 7.Millaisena näette vihreän vyöhykkeen matkailupotentiaalin ja yhteistyömahdollisuudet?

8.Muuta?

Jos haluatte osallistua haastatteluun, ehdottakaa minulle Teille sopivaa ajankohtaa puhelinhaastattelun toteuttamiseksi ja ilmoittakaa puhelinnumeronne vastaamalla tähän sähköpostiin. Haastattelut on tarkoitus toteuttaa loka-marraskuun 2020 aikana. Haastattelu vie arviolta noin 30 minuuttia. Kaikille haastateltaville lähetetään sähköposti työn ollessa valmis, josta pääsee lukemaan opinnäytetyön kokonaisuudessaan.

Ystävällisin terveisin,
Elina Takala